

Ferenc pápa ismét Magyarországra látogat

A Szentsek Sajtótermének igazgatója, Matteo Bruni szövivő 2023. február 27-én, hétfőn délben jelentette be, hogy „Ferenc pápa a polgári és egyházi hatóságok meghívásának eleget téve 2023. április 28-a és 30-a között apostoli utazást tesz Magyarországon, ellátogatva Budapestre”. A bejelentéssel egyidejűleg a Szentsek Sajtóterme közzétette a pápalátogatás hivatalos programját is. E szerint Ferenc pápa április 28-án, pénteken reggel 8 óra tíz perckor indul Róma Fiumicino repülőtéréről Budapestre, ahová tíz órakerékkel meg. Ünnepeles fogadása a fővárosban 11 órakerék lesz a budavári Sándor-palota előtti téren. A Szentatya 11 órakerék udvariassági látogatást tesz a Sándor-palotában a Köztársasági Elnöknél, majd 11 óra 55 perckor találkozik Magyarország miniszterelnökével. 12 óra 20 perckor a Karmelita kolostor épületében az állami hatóságok, a civil társadalom képviselőivel, valamint a diplomáciai testület tagjaival találkozik és beszédet mond. Délután öt órakerék a Szent István-bazilikában a püspökökkel, papokkal, diakónusokkal, szerzetesekkel, seminaristákkal és a lelkipásztori munkatársakkal találkozik, és hozzájuk szintén beszédet intéz.

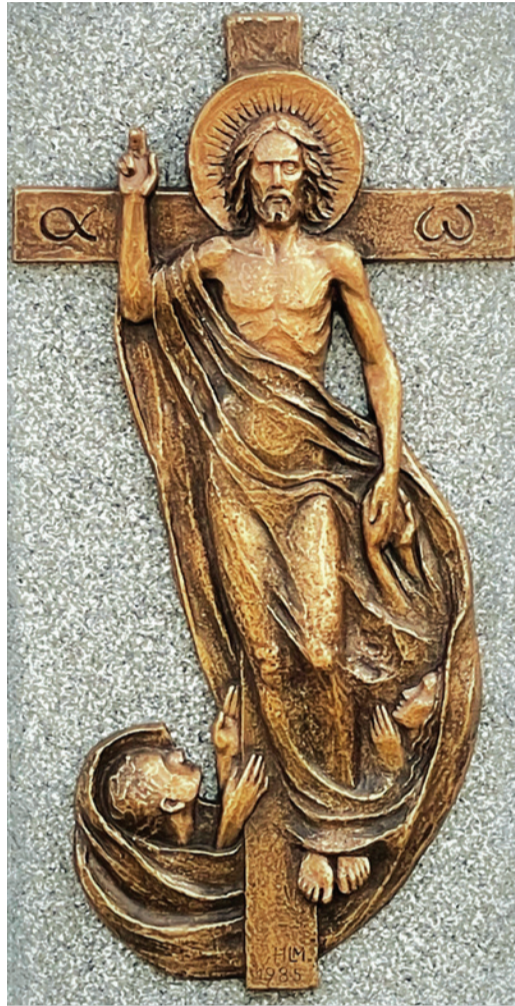
Április 29-én, szombaton reggel Ferenc pápa magánlátogatást tesz a Batthyány-Strattman László Otthon gyermekeinél, majd tíz óra 15 perckor találkozik a szegényekkel és a menekültekkel az Árpád-házi Szent Erzsébet-plébánián, ahol beszédet intéz hozzájuk. Délután a fiatalokkal találkozik a Papp László Sportaréna-ban és beszédet mond nekik. Szombati utolsó hivatalos programjaként a nunciaturán találkozik a magyar jezsuita provincia tagjaival.

„A »Boldogasszony, régi nagy pátrónátok« kíséren és áldjon meg benneteket! Áldásom innen, ebből a nagy városból szeretne mindenkit elérni, főként a gyermekeket és a fiatalokat, az időseket és a betegeket, a szegényeket és a kirekesztetteket. Veletek és értetek mondom: Isten, áldd meg a magyart!” (Ferenc pápa, Budapest, 2021. szeptember 12.)

Vasárnap, április 30-án délelőtt fél tízker Ferenc pápa elnökletével szentmise lesz a Kossuth téren, amelyen a Szentatya homiliát mond, majd a szentmise végén a Regina Coeli imádságot tartja. Vasárnap délután négy órakerék találkozik az egyetem és a kultúra világának a képviselőivel a Pázmány Péter Tudományegyetem Információs Technológiai és Bionikai Karán. 17 óra 30-ker kezdődik a Liszt Ferenc repülőtéren a hivatalos búcsúztatása, majd 18 órakerék indul vissza Ferenc pápa repülőgépe, amely tervek szerint 19 óra 55 perckor érkezik Róma Fiumicino repülőtérére.

Ferenc pápa április végi magyarországi apostoli útja bejelentésének a hírére Erdő Péter bíboros telefoninterjú-t adott a Vatikán-

Lukácsovits Magda:
Feltámadás (1985, bronzöntvény)

Baricz Lajos: Ím, feltámadott

Még a fényes nap nem jött fel az égre,
de már keleten a rőt hajnal hasadt,
minthogyha a föld izzó lánggal égne –
olyan különleges ez a virradat.

Nagy titkokat őriz ez az éjszaka,
mi ez éjjel történt, nem volt soha még:
kijött a sírjából az Isten Szava
megdicsőült testtel, várta őt az ég.

Mikor Mária a sírhoz sietett,
a Mester holttestét nem találta meg,
csak angyalok mondták: „Ím, feltámadott,

akit te keresel, ő már nem halott,
miért keresed a holtak között?,
ahonnan lejött: az égből költözött.”

ni Rádió olasz, német és francia szerkesztőségének, amelyet követően a „pápalátogatás leendő házigazdája” magyar nyelven is nyilatkozott. A Vatikáni Rádió 40 nyelvű összes adása átvette a bíboros úr nyilatkozatait: „Magyarország és főként a magyar katolikusok óriási örömmel és nagy szeretettel várják a Szentatyát.”

A bejelentés híret „óriási örömmel fogadtuk, magam is és az egész egyházmegye közössége, de azt hiszem, hogy az egész magyar egyház is. A látogatás most nem csupán egy nemzetközi eseménynek szól, hanem az egész magyar népnek és az egész magyar egyháznak. Ezért örülünk annyira, hogy most több napot is ránk szán a Szentatya, és különböző közösségeinket különböző helyzetekben is meglátogatja” – nyilatkozta Erdő Péter bíboros.

Hozzátette: „...háborús idöket élünk, és amikor ő most eljön hozzánk, ez is jele a békéért való imádságnak. Ő rendszeresen imádkozik a békéért, mi is ezt tesszük, és különösen is fölajánlottuk Oroszországot és Ukrajnát a Boldogságos Szűz Mária Szep-lötelen Szívének, amikor Ferenc pápa föl-kért bennünket erre. De mi nem akárhogyan és nem akárhogyan tettük meg ezt a felajánlást, hanem a Szent István-bazilikában a Szent Jobb előtt. (folytatás a 2. oldalon)

A szabadság ajándéka

Írta: Vencser László

A Szentírás lapjain vissza-visszatér Isten szabadító művének és az ember életében a büntől való szabadulás tényének a leírása. A Kivonulás könyve beszámol arról az eseményről, amikor Isten kiszabadítja népét az egyiptomi fogságból. Mózes ruhazza fel azzal a feladattal, hogy népének visszaszeresse a szabadságot. Drámai képekben olvasható a tengeren való átvonulás, a szabadság örömeinek megtapasztalása.

Amikor Máté evangélista Jézus feltámadásáról ír, kihangsúlyozza, hogy a Megváltó akkor kiszabadult a halálból. Amikor Húsvét reggelén Mária Magdolna és a másik Mária a sírhoz megy, megjelenik nekik az Úr angyala, aki a sír bejáratától elhengeríti a követ. Szabaddá válik az út oda, ahová Jézust eltemették, és az asszonyok látják, hogy az Úr nincs a sír fogságában, kiszabadult a halálból, feltámadt.

Hasonlóképpen írja le János evangélista Lázár feltámasztásának eseményét. Akkor Jézus elhengeríti a sír bejáratától a követ, így akarja barátjának visszaadni az életet, a szabadságot, kiszabadítani őt a halál fogságából. Jézus feltámadása esetében emberi közbeavatkozás nélkül az angyal hengeríti el a követ, míg Lázár feltámasztásánál Jézus ennek megtételére embereket szólít meg. Mindkét esetben a szabadulás megvalósulását látjuk; a sír bejáratát elzáró kő elmozdítása a szabadság visszaszerzésének szimbolizálásává válik.

Jézus feltámadásának eseménye a hívő keresztény ember számára is rávilágít a szabadság lényegére, fontosságára, az életben betöltött jelentős szerepére. A szabadság utáni vágy hozzátartozik emberi természetünkhöz. Senki nem vágyódik fogságra, sötétségre. A természet a szabadságot, a világszűzességet, a fényt, a feltámadást pártolja, jóllehet szintén az emberi természet révén kerülünk a bűnnek, a rossz hajlamoknak, rossz szokásoknak a rabságába is.

Húsvét ünnepe ma, 2023-ban, a háborúk évében is segítségünkre akar sietni abban, hogy szabadságban tudjuk élni napjainkat. Az evangéliumok leírása szerint Húsvét reggelén az asszonyok arról tanakodtak, hogy ki fogja elhengeríteni a követ a sír bejáratától. Nekik azonban nem kellett semmit tenniük, az angyal szabaddá tette a sír bejáratát.

Isten ma is munkálkodik. A sírkő elhengerítését életünkben gyakran megoldja Ő maga, utunk ugyanis tele van sírkövekkel, és onnan azokat el kell mozdítani ahhoz, hogy megszabaduljunk a büntől, a gonosztól, a rossztól, a sötétségtől, és világszűzességben, szabadságban éljünk. Ebben van nagy szerepe az isteni kegyelemnek, ami bennünk munkálkodik. De a Lázár feltámasztásánál tapasztalt módot is szükséges – Isten ugyanis az emberi közreműködést is kéri. Hengerítsétek el a követ, hogy Lázár kiszabadulhasson: ezért kell az élet különféle területein a szabadságot, a boldogságot, a tűzszűzességet és a béke megkötését akadályozó, azt elzáró sírköveket elhengeríteni, ki-ki a maga módján: politikusok, főpapok a tárgyalóasztalnál, mi, hívő emberek az imádság segítségével. A közmondás is azt mondja: „Segíts magadon és Isten is megsegít.” Hengerítsd el az utakat elzáró sírköveket, és ha nincs hozzá elég erőd, jön majd az Isten, és segít neked, de elejé kell menned, ahogyan az evangéliumban szereplő asszonyok is mentek kora reggel Jézushoz, az Ő sírjához. Ők megtapasztalták a szabadságot, hallották a hírt, hogy Jézus nincs a sírban, hanem feltámadt. És örültek ennek a hírnak, örültek az életnek, a halálból való szabadulásnak.

Örüljünk mi is az életnek, a szabadságnak, az otthonainkban uralkodó békességnek, Húsvét örömet hozó üzenetének, a halál feletti győzelemnek. Ennek jegyében kívánok minden Kedves Olvasónak kegyelmekben gazdag húsvéti ünnepet! Krisztus feltámadt! Valóban feltámadt!

Püspökké szentelték Martos Levente Balázst

Ez évi (2023) márciusi lapszámunk nyomdába adásának másnapján érkezett a hír, miszerint Ferenc pápa elfogadta a hetvenötödik életévét tavaly (2022) februárban betöltött Cserháti Ferenc esztergom-budapesti segédpüspök lemondását, és kinevezte a tisztségre Martos Levente Balázst, a Központi Papnevelő Intézet rektorát. Az új főpásztor 2023. március 4-én, a Főegyházmegye egykori vértanú segédpüspöke, Boldog Mészleányi Zoltán emléknapiján a budapesti Szent István-bazilikában szentelte püspökké Erdő Péter bíboros, prímás; a két társszentelő Michael Wallace Banach apostoli nuncius és Székely János szombathelyi megyéspüspök volt.

Püspöki jelmondatát Martos Levente Balázs a Zsoltárok könyvéből választotta: „Te az igazságot kedveled.” „Az idézet a latin számozás szerinti 50. zsoltárból való, ami bűnbánati zsoltár. A szerzője szegénykedik benne a gyengesége miatt, de szeretne azzal a bizalommal állni Isten elé, hogy tudja, az Úr még mindig szereti, még mindig kíváncsi rá, még mindig elfogadja az ő szívének legigazibb igazságát. Magam is ebben az állapotban szeretnék Isten elé állni, egyfajta megküzdött igazsággal. Abban is bízom, hogy ha Isten szeretetével el tudom fogadni a saját igazságomat, akkor a másokét is könnyebb lesz. Bízom Istenben, aki az igazság egyetlen forrása, és aki végtelen szeretetével mindannyiunkat vezet és biztat, hogyha olykor feszültségeket élünk is meg egymás között, végül rátaláljunk, és meglássuk benne az igazság teljes ragyogását. [...] Néha az az érzésem, hogy Isten elkényeztet engem. Csak azt kérem az Úrtól, hogy ne ejtsen ki a tenyeréből, hogy érezhessem, örül nekem, a szolgálatom-

nak. Mélyen megélem, hogy az Ő jóvoltából szolgálhatok másokat, és hálás vagyok ezért. Jó az ő bizalmából valami fontosat nyújtani, odaállni a másik ember mellé. Nem látok messzire, de szeretnék szívből élni, Istennel közösségben, újra meg újra többet megértve

ebből a tágas világból” – nyilatkozta segédpüspöki kinevezését követően Martos Levente Balázs.

(folytatás a 3. oldalon)

Minden Kedves Olvasónknak kegyelmekben gazdag húsvéti ünnepet kívánunk! Szerkesztőség

Jog és szeretet

Munkácsy remekműve – a *Krisztus-trilógia* – megrendítő élményt nyújt a szemlélőnek. A Krisztust Pilátus ítélőszéke elé állító farizeusok igazságszolgáltatást követelnek. Amikor a vádlott kijelenti: „*En arra születtem és azért jöttem a világra, hogy tanúságot tegyek az igazságról*” (Jn 18,38), a helytartó cinikusan megjegyzi: Mi az igazság? Ennek ellenére igazságot akar szolgáltatni. Már csak a zsidók iránti ellenszenv miatt sem akart báb lenni a farizeusok kezében, nem nyugodott bele a főtanács döntésébe, részletes vizsgálatot rendelt el. Már a kihallgatás kezdetén látta, hogy a vádak alaptalanok: az a világ, amelyről a vádlott beszél, nem földi hatalom, nem irányul a római császár ellen. A vádak, amelyeket a felbujtott tömeg harsogott, nem tántorította el a helytartót szándékától. Már-már úgy tűnt, hogy győz az igazság. Vagy mégsem? Amikor elhangzott a helytartó hatalmát veszélyeztető kijelentés: „*Ha őt elbocsátod, nem vagy a császár barátja*” (Jn 19,12), Pilátus meghátrál, kiszolgáltatja Jézust ellenségeinek.

A római polgár a maga emberi, társadalmi és jogi helyzetét ezzel az önértékes kijelentéssel hozta mások tudomására: „*Civis romanus sum*” (római polgár vagyok), sorsom nem a hatalmon lévők önkényétől függ, a törvény, a jog megvéd engem. Rómainak lenni annyit jelentett, mint szabadon, félelem nélkül élni a birodalom bármelyik részében. Miért oly magabiztosak a nagy nemzetek polgárai? – Mert tudják, hogy országuk törvényei mindenhol megvédik őket.

Az alkotmány egy ország jogalkotásának alapja, ugyanakkor vannak csupán szokásjog alapján kormányzott népek is. A rendszerváltozást követő időszak lehetőséget kínált az alkotmányozó nemzetgyűlés létrehozására, Deák Ferenc szavaival „a mellény újragombolására”, de a lebukott diktatúra politikusai, haszonélvezői jogi csűrés-csavarral késleltették a korszerű, demokratikus alkotmány létrehozását. Az átmeneti zavaros időszakában akadálymentesen átmenthették egzisztenciájukat a demokrácia kereteibe. A fondorlatos taktika észlelői már csak azzal vigasztalhatják magukat, hogy az időtálló alkotmány is csak annyit ér, amennyit betartanak belőle. A diktatúrák „nagyserű” alkotmányokat hoztak, amelyeknek alig volt fogantatásuk.

A jog és a szeretet távol áll egymástól. A jog nem tud mit kezdeni a szeretettel, a szeretet pedig fittyet hány a jogra. A jog megvéd, a szeretet értelmet ad az életnek.

Szeretetet várni a mai világban? Az ember örül, ha legalább udvariassággal találkozik a mindennapi életben. Ki képes szeretni az ittas gépjárművezetőt, aki halálba rohan utasával, a szomszédot, aki éjszaka felveri a tömbház csendjét? Egyáltalán ki képes szeretni azt, akiben semmi szerethető nincs? Vajon nem elfogadhatóbb az Ószövetség, amely emberi léptékű mércét állított fel: Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet! És különben is, ha az ember az ellenségeit szereti, mit tesz a barátaival? És a szeretetet parancsba lehet foglalni? Tapsolni parancsszóra még csak lehet, amint azt tapasztalatból tudjuk, de nincs az a hatalom, amely végrehajthatná a szeretet parancsát.

Jézus tudta, hogy nehéz, szinte lehetetlen szeretni, de Ő éppen azért jött, hogy a lehetetlennek tűnő szeretetparancsot megvalósítsa. Ő nemcsak Pétert, hanem Júdást is szerette, nemcsak a kételkedő Tamást, hanem ellenségeit is elfogadta. Mindenkiért jött, mindenkit szeretett, mindenkinek felkínálta a szeretet örök országát.

A szeretet nem romantika, hanem konkrét kitarulkozás. Isten előtt az ember annyit ér, amennyi szeretetet birtokol. Felfoghatatlan: Jézus az elesettekért, a nehéz természetűekért, a rágalmozókért, a haszonlesőkért jött. Nem káderezett le senkit, nem hánytorgatta fel senki múltját, nem az ember múltját vizsgálta, hanem a jelen döntésére alapozott.

A Bibliában az utolsó ítéletről olvasunk. Nem tudhatjuk, hogyan fog az végbemenni, de bizonyos, hogy az Örök Bíró nem fog hasonlítani a törvényszékek bejáratánál látható Justicia istennőhöz. Isten szeme nem lesz bekötte, kezében nem lesz mérleg, és a kivont kardtól sem kell rettegni. Egyéb történik majd: lehull az álarc, kiesik az ember betanult szerepéből, nem áltathatja többé önmagát. Ez a kínos helyzet tisztító, ami kiegészíti a lélekbeli a bűn minden salakját, belemar az ember legbelsőbb énjébe, és a tisztulás gyötrelmének, tűzén át juthat a lélek Isten szeretetének boldogságába.

Az ítélet napján nem Isten lesz félelmetes, hanem az ítéletre váró, amint önmagával szembesül. Látni fogja ideális énjét, Isten terve szerint kivé lehetett volna, és szembesülnie kell reális énjével, azzal a kevéssel, amit az isteni vízióból megvalósított.

Czirják Árpád

Ferenc pápa Magyarországra látogat

(folytatás az 1. oldalról)

Szent Istvánra emlékeztünk, aki a hagyomány szerint az első volt a történelemben, aki egy egész népet Szűz Máriának ajánlott, hiszen a korona az országot jelenti. És most íme, újra aktuális, hogy különleges imádság formájában egész nemzeteket ajánljunk a Szűzanyának. Tehát úgy éreztük, hogy a mi küldetésünkhöz, a mi katolikus identitásunkhoz nagyon is hozzátartozik az imádság ezekért a szomszédos népekért és a békéért.”

Az előkészületekről szólva Erdő Péter kifejtette: lelkiileg régóta készülnek erre az eseményre és már gondolkodtak azon, hogy melyek lehetnének az alkalmas színhelyek, illetve csoportok, ahol és amelyekhez különösen is szólna a Szentatya, és úgy gondolták – a közelgő Ifjúsági Világtalálkozó kapcsán is –, hogy Magyarországon is elsősorban az ifjúság az a korosztály, amelyik nagyon várja a Szentatya személyes jelenlétét. „*Harmincéves a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, de azóta alakult még másik két katolikus egyetem is az országban. Létezik nagyon sok katolikus iskola és óvoda, tehát azt gondoljuk, hogy az oktatásban, az ifjúság nevelésében olyan küldetésnek vagyunk a hordozói, amely rendkívül emberpróbáló és ami sok szempontból nyitott kérdéseket jelent, ebben erősítést, útmutatást kérünk és várunk Szent Péter utódától*” – magyarázta Erdő Péter bíboros a Vatikáni Rádióan.

Az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra visszautalva elmondta: meggyőződése, hogy Ferenc pápa amikor Budapesten járt, megérezte azt, hogy a magyar katolikus közösség szereti őt.

„*Mondtam is neki visszafelé a repülőtéren mentében: Látja Szentatya, hogy szeretik itt Magát! És tényleg, visszaemlékezett, ő utalt vissza, hogy igen, Csíksomlyón a magyar misén ő olyan nagy szeretettel találkozott. Azt kívánom, hogy ezt a szeretetet megérezhesse most újra és mi is érezzük meg az ő személyében Szent Péter utódának és a világegyháznak a figyelmét és a szeretetét irántunk*” – zárta a pápalátogatás bejelentése után adott interjúját Erdő Péter.

Krisztus a jövőnk

A pápalátogatás hivatalos logójának központi eleme a budapesti Lánchídra utal, amely Magyarország legrégebbi állandó dunai hídja. Az ország és a főváros fontos jelképe, amelyet eredetileg azért építettek, hogy összekössék Budát és Pestet. A híd arra a Szentatya által többször hangsúlyozott gondolatra utal, amely szerint a keresztények sajátos feladata hidakká válni a világban. A hidat bal oldalról a vatikáni színek, a sárga és a fehér, jobbról a magyar nemzeti trikolor színei keretezik. A logó határoló kör az Eucharisziát, vagyis a köztünk élő Krisztust, továbbá a földkerekséget, a Krisztus által megváltott világot szimbolizálja. A kör bal oldalán feltűnő kereszt Ferenc pápa 2021. szeptember 12-i budapesti beszédére emlékeztet, amelyben azt kívánta, hogy legyen a kereszt híd a múlt és a jövő között. A kör jobb oldalán a látogatás jelmondata: *Krisztus a jövőnk*, valamint a felirat olvasható: *Ferenc pápa Magyarországon 2023. április 28-30.*

Michael Wallace Banach apostoli nuncius a jelmondatot és a logót ismertető bu-

dapesti sajtótájékoztatón kiemelte: Magyarország az első, ahová Ferenc pápa kétszer is ellátogat. Apostoli útja nemcsak továbbberésíti a Szentzék és Magyarország kapcsolatát, hanem tanúságtétel is arról, hogy a kereszténységet tovább lehet adni a következő nemzedékeknek. Ferenc pápa áprilisi magyarországi látogatása a 41. nemzetközi útja lesz.

Több százezer embert várnak

Több százezer embert várnak Ferenc pápa április 30-i, Kossuth téri szentmiséjére – nyilatkozta Erdő Péter bíboros, primás az MTI-nek. Ismertette: húszezer ülőhelyet tudnak biztosítani, de a téren állva és a környező utcákban összesen több százezer ember is részt vehet a pápai szentmisén. Várják a híveket, zarándokokat határon innen és túlról, mondta a bíboros, és reményét fejezte ki, hogy a „szélesebb rétegekhez is eljut” a pápai szentmise örömhíre.

Erdő Péter szólt arról is: a pápalátogatás második napján, szombaton este a Papp László Sportarénában Ferenc pápa körülbelül 15 ezer fiatallal találkozik majd. Egyházmegyéenként érkeznek a katolikus iskolák és egyéb közösségek delegációi.

Erdő Péter elmondta, a Szent István-bazilikában és a Rózsák terei Szent Erzsébet-templomban tartandó találkozókra a templomok befogadóképessége miatt korlátozott lesz a résztvevők száma, de a templomok előtti téren kivetítőn követni lehet majd az eseményeket. Amikor pedig Ferenc pápa kilép a templomból, ha nem is lehet majd személyesen beszélgetni vele, valamilyen formában lesz lehetőségük a híveknek személyesen üdvözölni őt.

A bíboros a fiataloktól és minden hívőtől azt kérte, készülve a találkozóra, minden szentmise végén közösen kérjék Isten kegyelmét, hogy a Szentatya látogatása valóban lelki megújulás forrása legyen.

Zsódi Viktor a piaristák új tartományfőnöke

A Piarista Rend Magyar Tartományának káptalanja 2023. február 28-án Zsódi Viktort választotta meg tartományfőnöknek a következő négy évre.

Zsódi Viktor 1981. június 13-án született Szegeden. 2007-ben szentelték pappá és ugyanebben az évben lépett be a piarista rendbe. 2014-ben tett örökfogadalmat, szerzetesi neve: Boldog Navarrai Károlyról elnevezett Zsódi Viktor. Hittant tanított a buda-

pesti, majd a szegedi piarista gimnáziumban, ahol kollégiumvezető is volt. 2011-től a tartományi Küldetés Bizottság és a tartományi Gazdasági Bizottság tagja. 2016-tól a hittan tantárgy gondozásának és tananyagfejlesztésének tartományi felelőse, a tartományi Gazdasági Bizottság tagja, a Piarista Vitorlázó Egyesület ügyvezetője. 2019-től a tartományi Pedagógiai

Szolgálat Bizottság tagja, a mosonmagyaróvári Piarista Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda igazgatója, az iskolakápolna igazgatója. 2020-tól a Gazdasági Bizottság vezetője és gazdálkodásért felelős tartományi asszisztens. 2021-től a Katolikus Hittan Érettségi Vizsgatárgy Tételkészítő Bizottságának elnöke. 2022-től tartományfőnöki vikárius, valamint a Tartományfőnökség Piarista Stratégiai Központjának vezetője. Rendtársaival együtt mi is a Jóisten áldását kérjük az új tartományfőnökre! (Forrás: piarista.hu)

Ferenc pápa imaszándéka áprilisra

Az erőszakmentesség kultúrájáért. Imádkozunk az erőszakmentesség kultúrájának elterjedéséért, hogy az államok és a polgárok egyre kevesebbszer nyúljanak a fegyveres megoldáshoz.

A mostani alkalommal szeretnék az erőszakmentességre úgy reflektálni, mint ami a békére törekvő politikusok stílusa. Kérem Istent, hogy segítsen nekünk ezt gondolatainkban és az értékeinkben is elsajátítanunk. Válgjon a tevékeny szeretet és az erőszakmentesség az egymással való kapcsolódásunk módjává, kultúrájává a társadalmunkban és nemzetközi szinten is! Amikor az erőszak áldozatai képesek lemondani a bosszúról, az erőszakmentes béke leghitelesebb előmozdítóivá válnak. Helyi, mindennapi helyzetekben és nemzetközi szintereken is az erőszakmentességre kell meghatározni döntéseinket, cselekedeteinket és a politikai életet annak mindennemű formájában. Míg a múlt század két pusztító világháborút, a nukleáris háború fenyegetését és nagyszámú egyéb konfliktust hozott, addig ma a harmadik világháború zajlik „darabokban”. Nem lehet igazán felbecsülni, hogy a világunkban kevésbé vagy jobban jelen van-e az erőszak, mint korábban, vagy éppen azt, hogy a kommunikációs eszközeink és a nagyobb mobilitásunk hozzájárult-e ahhoz, hogy érzékenyebbek legyünk az erőszak jelenségére, vagy hogy éppen sebezhetőbbé váltunk ezáltal. Ami biztos, az apránként elhatalmasodó erőszak, ami különböző módon és szinteken zajlik, hatalmas szenvedést vonva magával: háborúkat, amelyeket különböző országokban és kontinenseken vívnak, terrorizmust, szervezett bűnözést és az erőszak egyéb beláthatatlan formáit. Jelen vannak a különféle visszaélések, amiket menekültek és az emberkereskedelem áldozatai szenvednek el, a környezet pusztítása... Hova vezet mindez? Képes az erőszak bármit is elérni? Vagy csupán egy olyan bosszúvágyból és halálos konfliktusokból álló spirálba csavar bele bennünket, amelyből csak néhány „hadúr” profitál? Erőszakkal nem lehet meggyógyítani törött világunkat. Ha az erőszakot erőszakkal viszonzjuk, az csak kényszerű migrációhoz és hatalmas szenvedéshez vezet, mivel hatalmas mennyiségű energiaforrást használnak fel hadi célokra, amit a fiatalok mindennapi szükségleteiből vesznek el. Családok, idősök, betegek és az emberek túlnyomó többségének az élete válik nagyon nehezzé. A legrosszabb esetben nagyon sok ember fizikai és lelki halálához vezethet, ha ugyan nem mindenképp. Az erőszakmentességre hajlamosak vagyunk úgy tekinteni, mint feladásra, az életben való aktív részvétel hiányára, passzivitásra, de ez nem így van. Amikor Teréz anya 1979-ben megkapta a Béke Nobel-díjat, nagyon tisztán, egyértelműen fogalmazta meg véleményét az aktív erőszakmentesség kapcsán: „*Számunkra a családjunkban nincs szükség bombákra és fegyverekre ahhoz, hogy pusztítsunk a béke érdekében. Csak arra van szükségünk, hogy együtt legyünk és szeressük egymást... és képesek leszünk arra, hogy legyőzzük a világban lévő összes rosszat.*” Amíg a fegyverkereskedők nyerészkednek, addig szegény békességközvetítők arra áldozzák életüket, hogy segítsenek egy embertársunknak, aztán még egynek, aztán még egynek... Ezeknek az embereknek Teréz anya korunk szimbóluma, ikona. (Ferenc pápa, 2016. december 8.)

Hiba György SJ

Ima a pápalátogatásra való lelki felkészüléshez

„*Mennyei Atyánk, gondviselő Istenünk! Köszönjük, hogy te kísértél minket történelmünk során. Vétkeinket megvallva kérjük, hogy egyre jobban megismerjük Fiadat, Jézus Krisztust! Ő a mi biztos jövőnk. Azért jött, hogy életünk legyen békében és önzetlen szeretetben. Bizalommal kérjük, hogy Nagyasszonyunk, a Boldogságos Szűz Mária, valamint a magyar szentek és boldogok közbenjárására Szentatyánk, Ferenc pápa közelgő látogatása legyen kegyelem és erő forrása, hogy hitünkben növekedve egymással és a többi nemzettel békességben éljünk, reménnyel építsük földi hazánkat, és parancsaidat teljesítve eljussunk az örök hazába. Amen.*”

Püspökké szentelték Martos Levente Balázst

(folytatás az 1. oldalról)

A püspökké szentelés szertartásán az érsekek, az anyaország határain belülről és túlról érkező harmincyolc magyar püspök, a főegyházmegye papsága, a szerzetesrendek képviselői és a hívek zsúfolásig megtöltötték a bazilikát. „Külön hállával és szeretettel gondolunk Cserháti Ferenc nyugalmazott segédpüspök úrra, aki súlyos betegségét és szenvedését az új püspökért ajánlotta fel és lélekben velünk ünnepel” – emelte ki köszöntőszavaiban Erdő Péter bíboros, prímás. Homíliájában, az evangéliumhoz kapcsolódva, úgy fogalmazott: az ellenszertet parancsa óriási követelményt állít elénk, aminek csak hitünk alapján tudunk megfelelni, ám ha követjük, ez hatékony tanúságtétel a világ előtt. „Ebben példaképünk Boldog Mészleányi Zoltán. Ez jelöli ki az utat most szentelendő püspök testvérünk és mindannyiunk számára” – fogalmazott a bíboros. *Veritatem diligis* – „Te az igazságot kedveled” – idézte Martos Levente Balázs püspöki jelmondatát és a szentelendőhöz fordulva így folytatta: „A szív igazságát tűzted ki célul új szolgál-

latodban. Az igazság pedig, a teljes igazság maga Krisztus.” Szavait Erdő Péter ezzel a gondolattal zárta: „Öröm számunkra, hogy személyedben hozzáértő, lélekkel olvasó és tanító szentírásstudóst üdvözölhetünk. Kérjük a mai szentmisében személyedre, szolgálodra és mindannyiunk számára Isten bőséges áldását és Boldog Mészleányi Zoltán püspök közbenjáró segítségét!”

A szentbeszéd után a szertartás a jelölt ígérettelével folytatódott, ezt követően a jelenlévők elimádkozták a Mindenszentek litániáját, majd a kézrátétel és a felszentelő ima következett, amelynek elimádkozása alatt Lovassy Attila, a Központi Szeminárium prefektusa és Száraz László, a szeminárium spirituális Martos Levente Balázs fejét ezután a bíboros megkente a szent krizmával, majd átadta az új püspöknek a jelvényeket: az evangéliumos könyvet, a gyűrűt, a mitrát és a pásztorbot.

A szentáldozás után, a Te Deum alatt a felszentelt püspök a bazilika hajóján végighaladva áldást adott családjának, barátainak, egykori iskolatársainak, a szombathelyi egyházmegyéből érkezett híveknek és minden jelenlévőnek.

A köszöntők után Martos Levente Balázs püspök kifejezte hálláját mindenkinek, aki a

szentelésén megjelent és akik fontosak voltak az életében. A bíboroshoz hasonlóan ő is azt kérte a jelenlévőktől: imádkozzanak Cserháti Ferenc püspök atyáért, nyugalmazott esztergom-budapesti segédpüspökért, aki betegsége miatt csak lélekben lehetett jelen a szentelésen.

(Fotó: Wágner Csapó József)

Martos Levente Balázs

1973. november 18-án született Szombathelyen. Teológiai tanulmányait 1992-ben a budapesti központi szemináriumban kezdte, majd 1994-ben Rómában folytatta, ahol a Collegium Germanicum et Hungaricum növendéke és a Pápai Gergely Egyetem hallgatója volt. 1998-ban Szombathelyen szentelték pappá. A Pápai Bibliikus Intézetben 2000-ben bibliikus szaklicenciát szerzett. 2000 és 2007 között káplán és hitoktató, illetve teológiai tanár volt Szombathelyen. 2002-ben a Pázmány Péter Katolikus Egyetem (PPKE) Hittudományi Karán szerzett teológiai doktori fokozatot.

lelkigondozásába is bekapcsolódott. (Fotó: www.facebook.com/levantebalazs.martos)

Hit Pajzsa-díj a beregszászi Ortutay Elemér Görögkatolikus Központnak és Pavlics István nyugalmazott jánosházi plébánosnak

A Parma fidei – Hit pajzsa-díjat idén az Ortutay Elemér görögkatolikus pap hagyatékát őrző beregszászi Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ és Pavlics István kanonok, a Szombathelyi Egyházmegye papja, nyugalmazott jánosházi plébános kapta. A Horváth Béla volt kispap politikai és Gyurkovics Tibor író által 2002-ben alapított elismerést a kuratórium olyan papoknak, szerzeteseknek ítéli oda minden évben, akik a kommunista diktatúra alatt is hűségesek maradtak hitükhöz. A kitüntetéssel járó vörösrézpajzs Madarassy István ötvösművész munkája.

„Méltónak és igazságosnak tartom újra és újra felidézni azok példáját, akik a hit, a remény és a szeretet nevében kiálltak embertársaikért akkor is, amikor ez rengeteg szenvedéssel és áldozattal járt” – emelte ki ünnepi beszédében a kommunizmus áldozatainak emléknapján Budapesten megtartott eseményen Csák János kulturális

ligeten született. 1941-ben Ungváron szentelték pappá, ahol feleségével, Vitéz Gabriellával és gyermekeivel élt és gimnáziumi hittanárként, cserkésparancsnokként, káplánként, 1945-től teológiai tanárként működött. Sajgó Szabolcs felelevenítette: az egyházüldözés Kárpátalján a szovjet uralom első percében elindult. A görögkatolikus egyház beolvasztása az ortodox egyházba különösen kegyetlen módon folyt, az egyházat betiltották, püspöküket meggyilkolták, épületeiket lerombolták. A kárpátaljai görögkatolikus egyház mégis túlélte ezeket az évtizedeket, hála harminc mártír és sok más, titokban működő papjának. Ortutay Elemért – miután az egyház betiltása után sem

és innovációs miniszter. Hozzátette: mi, magyarok mindig a kereszténységből merítettünk erőt, és így tett Ortutay Elemér görögkatolikus pap is, aki olyan korban szolgálta Istent, amikor az egyház az egész Kárpát-medencében, de főleg Kárpátalján a legkeményebb üldözöttségnek volt kitéve. Csák János kitért arra is: Kárpátalján magyarnak lenni az utóbbi száz évben nem volt könnyű, mára azonban végveszélybe került az ott élő magyar közösség. „Most a legfontosabb a háború elől menekülők segítése és befogadása, de ugyanilyen fontos, hogy a háború után majd újjáépítsük Kárpátalján a magyar életet, és kiálljunk azért, hogy a kárpátaljai magyarok anyanyelvükön tanulhassanak és teljes jogú állampolgárokként használhassák nyelvünket az élet minden területén” – mutatott rá a miniszter. Végül, de nem utolsósorban leszögezte: Magyarország Kormányának is minden segítségét meg fog adni, hogy a kárpátaljai magyar közösség ápolhassa hagyományait és szerves része maradhasson a Kárpát-medencei magyar életvilágnak.

Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes, a díj kurátora Ortutay Elemérről szólva felidézte: az Ortutay család két és fél évszázadon keresztül adott papot a görögkatolikus egyháznak. Nélkülük aligha létezne ma az egyház Kárpátalján. A család utolsó felszentelt papja, Ortutay Elemér a Huszt környéki Köves-

hagyott fel a papi szolgálattal – a szovjet hatóságok 1949-ben 25 év börtönre ítélték. Rabsága idején dolgozott szénbányában, majd építkezéseken. 1956-os szabadulása után 17 éven át kályhagyárban dolgozott, két évig pedig raktáros volt. Ez idő alatt folyamatos rendőri megfigyelés alatt állt. Ennek ellenére titokban naponta misézett, esketett és keresztelt, lakásán 18 fiatalot készített fel a papi pályára. 1989-től újra tevékenykedhetett papként, életének 81. évében hunyt el Ungváron. A róla elnevezett központ célja a görögkatolikus egyház örökségére épülő, az egyház és a társadalom számára hasznos programok szervezése. A központban működik szakkollégium, múzeum, könyvtár, archívum, szerveznek konferenciákat, jelentetnek meg kiadványokat – foglalta össze Sajgó Szabolcs.

Marosi István, a központ vezetője a díjat megköszönve reményét fejezte ki, hogy a háború nem pusztítja el az intézményt. Felidézte azt is: Ortutay Elemér egyaránt tanított magyar, ruszin és ukrán nemzeti-ségű papnövendékeket, kifejezve ezzel,

hogy a katolikus keresztény hit nem egy-egy nemzet sajátja és képes összekapcsolni a különböző nemzetiségű embereket. Erre a szellemiségre törekszik a központ is – füzte hozzá.

Pavlics István, aki kora és egészségi állapota miatt nem tudott Budapestre utazni a díjátadóra, a megelőző napon Szombathelyen vette át az elismerést. Martos Levente Balázs, a Központi Papnevelő Intézet rektora, kinevezett esztergom-budapesti segédpüspök laudációjában ismertette: Pavlics István 1934-ben született, 1957-ben szentelték pappá, de néhány hónappal a szentelése után megvonták tőle működési engedélyét és koholt vádak alapján egy évre bebörtönözték. Szabadulása után 1964-ig fizikai munkát kellett végeznie, 1964-től 45 éven keresztül előbb káplán, majd plébános volt a Vas megyei Jánosházán. Martos Levente Balázs példás életű, szorgalmas, végtelenül derűs és nagyhitű, szent papként jellemezte Pavlics Istvánt. Ő maga a hit pajzsa, „úgy intézte Isten, hogy amikor sokan megtagadták hitüket, mert úgy könnyebbnek látszott, ő kitarthasson benne saját magáért és a rábízottakért. Úgy intézte Isten, hogy amikor a sötétség győzni látszott, megmaradjon a hit szelíd fényessége az ő és általa sokak szívében mint őrláng, amely a szabadság újbóli időszakában gyönyörű gyümölcsöket termelt” – fogalmazott Martos Levente Balázs.

Pavlics István személyes emlékeit felelevenítve elmondta: amikor letartóztatták, arra gondolt, hogy a börtönben is kell egy pap. Aztán később két másik pappal volt egy cellában, karácsonykor ünnepi dalokat énekeltek közösen. Élete során aztán sokszor próbálták ügynöknek beszervezni. 1959-es szabadulása után segédmunkásként

és villanyszerelőként dolgozott, folyamatosan figyelték és be akarták szervezni, ám ez sohasem sikerült. Később szintén államelles tevékenységgel vádolták, pedig csak karácsonyi dalokat énekelte a gyermekekkel. Évekig fenyegették, megfélemlítették, de hitvallása, Istenbe vetett hite mindig erőt adott neki ahhoz, hogy ellenálljon a fenyegetésnek – hangsúlyozta az ünnepelt.

(Képek: MTI, Szombathelyi Egyházmegye Szöveg forrása: MTI, vaol.hu)

2007-től a győri szemináriumban, 2008 és 2013 között Győr és Szombathely mellett a Szegedi Hittudományi Főiskolán is bibliikus tárgyakat tanított. 2010-ben a PPKE Hittudományi Karán bibliikum területen habilitált. 2013-tól 2018-ig prefektus volt a győri szemináriumban. 2014-től a Pápai Bibliikus Bizottság tagja. 2018-tól felnőttképzési püspöki referens Szombathelyen, 2019-től ugyanitt egyházmegyei hitoktatási felelős. 2019 szeptemberében nevezték ki a Központi Papnevelő Intézet rektorává. 2019-től a PPKE Hittudományi Karának egyetemi magántanára, 2022-től a Bibliai Nyelvek Tanszékének tanszékvezetője nyilvános rendkívüli egyetemi tanár minőségben. Papi működését a papnevelésben és tanításban töltött években is kiegészítette a lelkipásztori tevékenység. Káplánéveiből való kapcsolata a Házasság Hétvége Mozgalommal. Győrben a kórházi beteglátogatásba és a fogyatékkal élőket

lelkigondozásába is bekapcsolódott. (Fotó: www.facebook.com/levantebalazs.martos)

A beregszászi Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ

„...hogy ne legyünk hulló falevelek!”
Dr. Ortutay Elemér

A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye Beregszászi Magyar Esperesi Kerülete Görögkatolikus Központjának célja, hogy Kárpátalja magyarok által legnagyobb arányban lakott városában, Beregszászban a görögkatolikus egyház örökségére épülő, az egyház és a társadalom számára hasznos és szükséges programok, intézmények szervezésén munkálkodjon. A görögkatolikus egyház évszázadok óta része e térség társadalmának, szellemi és lelki téren sokat tett a múltban annak fejlődéséért, valamint sokat tesz és törekszik a jelenben is hatékonyan kivenni részét a rá váró feladatokból.

A Központ névadója dr. Ortutay Elemér (1916–1997) görögkatolikus pap, aki egész ifjúkorát Beregszászban töltötte, itt járt gimnáziumba, majd az ungvári papnevelő intézetben és Olmutz-ben tanult, Budapesten a Pázmány Péter Tudományegyetemen avaták doktorrá. Volt gimnáziumi teológiatanár, cserkésparancsnok. A kommunizmus idején hitvallóként átélte a gulágot, majd kétkezi munkásként dolgozott. Papi szentelésének évfordulóján, 1949. október 25-én 25 évi kényszermunkára ítélték, a vorkutai szénbányába hurcolták, ahol bátorító, viaszgázol szavaival erőt adott rabtársainak. 1956 augusztusában közölték vele, hogy téves a bíróság ítélete, ettől függetlenül 1989-ig megfigyelte a titkosrendőrség.

Titokban rektora volt az Ungváron illegálisan működő görögkatolikus főiskolának, egyszemélyes teológián részt vett az illegális papképzésben. Negyven év után első nyilvános szentbeszédében (Máriapócs) elmondta, hogy szívében nincs harag, és a Sátán azt hitte, hogy a győzelem az övé, mert Kárpátalján a hitet gyökerestől kitepte, de a Jóisten csodát tett.

A Görögkatolikus Központ keretein belül működik 2017. óta a Görögkatolikus Könyvtár és Levéltár, az úgynevezett GörögKör, amely 2006 óta szervezi az intézmény görögkatolikus programjait, és egyben a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola lelkészége is. A GörögKör arra törekszik, hogy hallgatói a keresztény értékrend szerint éljék, képességeikkel élni tudó értelmiségiekké, másokért élő emberekké váljanak.

Végül a Központhoz tartozik az Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégium is, amely a város felsőfokú és szakképző intézményeinek hallgatói számára biztosítja azt a lelki, szellemi környezetet, amely elősegíti emberi fejlődésüket, szakmai elmélyülésüket, szélesebb körű tájékozottságukat. A szakkollégiumot 1915-ben alapította Milán Sasik munkácsi püspök.

Veszprém, 2023. február 27.,
Udvarhelyi Olivér

Gyermekeknek

Léteznek sárkányölő lovagok?

A legkisebb fiú legyőzte a hétfejű sárkányt, s ezzel elnyerte a király leányának a kezét... – népmeséink jól ismert fordulata ez. De vajon a valóságban is léteztek sárkányölő lovagok?

Biztosan Te is hallottad ezeknek a magyarországi településeknek a neveit: Balatonszentgyörgy, Duna-szentgyörgy, Iszkaszentgyörgy. A Balaton-felvidéken található legnevezetesebb tanúhegy, a Badacsony közelében magasodik az „ikertestvére”, a hozzá nagyon hasonló formájú Szent György-hegy. De ki volt Szent György, akiről ezek a települések a nevüket kapták?

György római kori katona volt, előkelő családból származott, a III–IV. században élt. Diocletianus császár üldözte a keresztényeket, ám György, a magas rangú katona szembefordult a császárral és védelmébe vette az üldözött keresztényeket. Az uralkodó parancsára börtönbe vetették, megkínózták, s végül, miután a kínzások sem törtek meg hitét, kivégezték.

De hogy kapcsolódik egymáshoz a népmesék sárkányölő alakja és a római kori szent? A Györgyről szóló legenda szerint Silena városához közel volt egy tó, amelyben egy veszedelmes sárkány élt.

A város lakói naponta egy-egy juhott vittek neki áldozatul, majd amikor azok elfogytak, egy-egy embert. Végül a király leányára is sor került. A királylány sírva ment a tóhoz, hogy feláldozza magát, ám ekkor megjelent Szent György, lóháton, s megkérdezte a lányt, mi a baja. A leány elmesélt mindent a sárkányról. György így válaszolt: „*Ne félj, segíteni fogok rajtad Krisztus nevében.*” György felszállt a lovára, keresztet vetett, és szembelovagolt a sárkánnyal. György nagy erővel megforgatta lándzsáját, Istennek ajánlotta magát, és olyan súlyos csapást mért a sárkányra, hogy az a földre zuhant. Megkérte a lányt, hogy az övét kösse a sárkány nyakára, és vezesse azt a városba. A város lakói nagyon megijedtek, de György így szólt hozzájuk: „*Ne rettegjétek, mert az Úristen küldött hozzátok, hogy megszabadítsalak benneteket ettől a sárkánytól. Ezért higgyetek Krisztusban, és keresztelkedjétek meg, akkor megölöm ezt a sárkányt.*” A király és a nép megkeresztelkedett, György pedig kihúzta kardját és megölte a sárkányt.

Így szól tehát a legenda Sárkányölő Szent Györgyről, akit ebben a hónapban, április 24-én ünnepel Egyházunk.

Kovács Péter

Tudta-e, hogy...?

(1)

Tudta-e, hogy a www.életunk.net tartalma (nagyon-nagyon kevés kivételtől eltekintve) nem egyezik meg a nyomtatott *Életünk* újság tartalmával? Az internetes oldal leginkább sajtóközleményeket, nagyobb tanulmányokat, programajánlókat, napi aktualitási anyagokat kínál olvasásra. Az online felület és a nyomtatott újság nem váltja ki és nem helyettesíti egymást, nincs, vagy legalábbis minimális az átjárás közöttük. A papíralapú kiadvány továbbra is előfizetés útján érhető el.

(2)

Tudta-e, hogy van egy hely a világhálón, ahol az *Életünk* újság nyomtatott kiadásának összes lapszáma elérhető? Igen, van ilyen hely, mégpedig az Országos Széchényi Könyvtár EPA archívumában: <https://epa.oszk.hu/04000/04031>. Azonban csak a naptári év végén kerülnek ide fel az adott esztendő lapszámait. Vagyis, ha valaki folyamatában szeretné látni, olvasni, lapozni a havonta megjelenő *Életünk* újság oldalait, érdemes előfizetni rá.

(3)

Tudta-e, hogy az *Életünk* újság digitális kiadása sokkal hamarabb megérkezik a címzetekhez, mint a papíralapú? Egy jelszóval védett felületen napokkal, sőt hetekkel korábban megnyitható, elolvasható, letölthető... és ennek csupán évi 20 EUR az előfizetés díja. Ha számítógépen, okoseszközön szeretné olvasni a lapot, fontolja meg ezt a változatot.

A költő, aki szereti a szolgálatot és a Szentírást

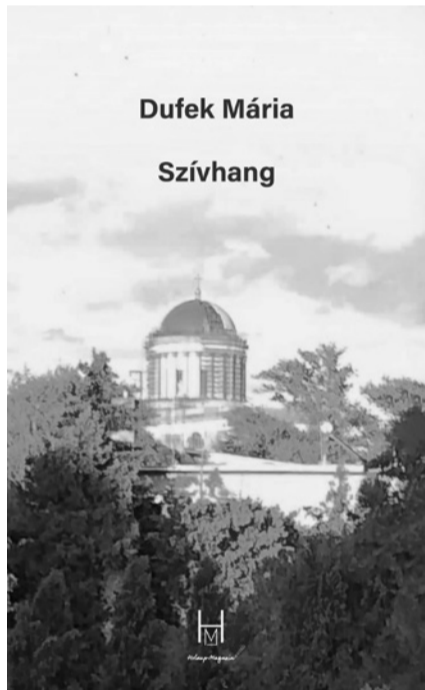
Megjelent Dufek Mária *Szívhang* című verseskötete

Dufek Mária Párkányban élő író, költőt onnan ismerhetik olvasóink, hogy a Nemzeti Összetartozás Évében, 2020-ban kiírt három alkotói pályázatunk egyikét, a Reményik Sándor 130 tárgyút *Reményik Sándor élete és költészete egyik alappillére nemzeti összetartozásunknak* című tanulmányával, valamint *A költő küldetése* című versével ő nyerte meg. Egy évvel később, 2021-ben immár önálló kötetes szerzőként is bemutatkozott a nyilvánosság előtt, amikor napvilágot látott *Az utolsó gyermekkori nyár* című novelláskönyve. Dufek Mária személyét és beállítottságát a következő két, tőle származó gondolat fejezi ki a legjobban: „*Szeretem a szolgálatot és a Szentírást.*” „*Bármilyen missziós munkában szívesen segítek, vagy bármiben, amivel szebb, jobbat tudjuk tenni a világot.*” S hogy ez mennyire így van, megtapasztaltuk magunk is. A legnagyobb aktivitással működött közre az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra való készület idején kiadóhivatallunkkal és terjesztette, helyesebben szólva vonatos-gyalogos-kerékpáros vándorlásai során kézbesítette személyesen Felvidék-szerte Baricz Lajos erdélyi költő *Lakoma* és *Az élet kenyere* című ajándékversesköteteit.

Örömmel értesültünk arról, hogy tavaly év (2022) végén, ugyancsak a Holnap Magazin gondozásában *Szívhang* című verseskötete is megjelent. A mintegy hetven költeményt közreadó kiadványhoz Fóthy Zoltán, a párkányi Szent Imre Római Katolikus Egyházközség esperes-plébánosa írta az alábbi ajánlást:

„*A hitben látni a világot; szenvedélyesen ragaszkodni Ahhoz, Aki mindent fölülmúl; belépni az isteni világba, mely fölülről száll le szívünkbe – a költő szavaival: »Isten sugarába szállni...« Mindez előragyog e kötet verseiből, mely a szerző egyéniségét és gondolatvilágát oly tisztán kirajzolja. A személyes tapasztalás miliójében a „szomszjas vándor” szeretné megragadni a reális világot, magáévá tenni szinte az egész kozmoszt, szemlélni a teremtet világ szépségét... de mindent csak az Úrban látni, aki elfogadja mindazt, ami sajátunk, s a sanya-*

rú tapasztalatok fölött is fénylik győzelme. A természet képei felelevenednek, a gyermekkor emlékei és a mai kor tárgyai szinte megszólalnak, a valóság játékos szelleme nyilatkozik meg, és megmutatkozik a Szép: Isten fénye felcsillan. S nem marad más, csak az imádás és a vágy: mit meg nem tennék azért, hogy jobb legyen a világ?”

A gyűjteménybe később is rendszeresen belelapozunk majd, most *Kenyértörésig* című versét idézzük, megköszönve egyúttal Dufek Máriának a szerkesztőségünknek új kötetéből küldött tíz tiszteletpéldányt. Isten fizesse! Irodalmi munkásságához és minden más közösségépítő tevékenységéhez is szeretettel gratulálunk és további szép sikereket kívánunk!

Varga Gabriella

Dufek Mária
Kenyértörésig

Porba hullt terveink meztelen gyászoljuk, mint az Emmausba tartó tanítványok. Bár gördül a kő, s üresen tátong a luk, nem ismerjük fel a mellénk szegődő lángot.

Napestig mesél nekünk tömjénfüst nélkül, nem zeng kórus, sem királyt nem koronáznak, nem értjük a lényegét, de szívünk szédül, észrevétlenül szökken virága a szárnak.

Krisztus kísér egészen kenyértörésig, velünk van ebben a nagy-nagy hallgatásban, kik az övéi, most szívünkben megérzik, nemcsak tavasz, de igazi feltámadás van.

Párkány, 2020. április 12.

Kárpátországi téridő

Rendkívül érdekes és figyelemre méltó könyvet hozott a postás Illyefalváról. A Székelyföldi Magyar Újságírók Egyesülete harmadik kötetének címe *Kárpátországi téridő*, alcíme: *Nagyjaink Szent Istvántól Kányádi Sándorig*. Szekeres Attila szerkesztő, a korábbi kötetek sikerein felbuzdulva, *Őrsemek* című bevezető tanulmányában rámutat arra, hogy ismét országhatárok által szétszabdalt magyarságukat képviselő – az óceánokon túra sodort – kollégákat kértek fel közreműködésre, és azzal a kéréssel fordultak hozzájuk, hogy magyarságunk egy-egy kiemelkedő képviselőjéhez, történelmünk, kultúránk valamely jelentős személyiségéhez találjanak egy olyan csatlakozási módot – bármilyen műfajban –, amelyből kiderül, hogy közvetve vagy közvetlenül felvették vele a kapcsolatot: levelet írtak neki, vagy kaptak tőle, interjút készítettek vele, találkozhattak valahol. Így felkért szerzők írásain keresztül megszólal Latinovics Zoltán, Nagy Imre, Bartók Béla, Domokos Péter Pál, Kányádi Sándor, illetve történelmünk nagy alakjai Szent Istvántól Gábor Áronon, Kossuth Lajoson, Széchényi Istvánon, Esterházy Jánoson keresztül Orbán Balázsig, hogy csak néhány neves személyiséget említsünk. A kötet szerzői Erdélyről, Magyarországról, Felvidékről, Vajdaságból verbuválódtak.

A harminchárom remek írásból taláalomra kettőt választottam ki, hogy izelítőt adjunk az írások sokszínűségéről, igényességéről.

A Pozsonyban élő és dolgozó Molnár Judit, a Ma7 média-család főszerkesztője – aki egy évvel ezelőtt kapott a felvidéki magyarság megmaradását és gyarapodását elkötelezetten szolgáló, ugyanakkor eredményeit és gondjait egyaránt dokumentáló munkája elismeréseként Érdemkeresztet – *János gróf, a boldog háborús bűnös* címmel levelet írt Esterházy Jánosnak. Érdemes ebből néhány gondolatot idézni. „*A három évtizede tartó »nagy szabadság« felőlör bennünket. Van, aki nyelvet, van, aki országot vált, és mi csak fogyunk, tízévente félszáz emberrel. Kellenének a fogódzók, iránytűt, no meg a pásztor is a felvidéki magyarságnak... Engem a rendszerváltás Pozsonyban történelem szakos egyetemistaként ért. Mái emlékszem egy vizgára, ahol a háborús szlovák állam vizsgatételénél elkezdtem a politikájáról beszélni, a zsidók melletti kiállításáról. A szlovák történetírás elismert professzora az asztalra csapott, és tüvöltve oktatott ki, hogy neki egy magyar fasisztát ne hozzak példaként. En ott, akkor értetem meg, milyen mélyek az ellentétek. Mártírsorsa máig fokmérője az szlovák-magyar kapcsolatoknak, amelyek ugyan az elmúlt harminc évben politikai és társadalmi közegben is sok fordulatot vettek a holtpontról az őszintének is ható baráti gesztusokig. Rehabilitálásának azonban a pusztá gondolata is indulatokat vet szlovák körökben, minden kezdeményező erő falakba ütközik, jogi, politikai és még erkölcsi rehabilitációja is teljesen reménytelennek tűnik. ...Grófúr! Nehéz időket élünk. Mikor levelem írom, épp kirobbant a háború Európa keleti szélén, szláv a szlávra lő az orosz-ukrán háborúban, s ennek a testvérháborúnak a kárpátaljai magyarok is elszenvedői. És mi némán, tehetetlenül nézzük az*

esztelenséget. Nagy szükség lenne most az imárára. Bűnös időket is élünk! Atalakulóban Európa és a világ, mert a balliberális eszmék elszabadultak. Mindent fel akarnak rúgni, ami eddigi életünknek kapaszkodója volt, a keresztény hitvallást, a hagyományokat, a családi értékeket. Ez most az ideológiai terrorizmus ideje, ahol új embertípust faragnak, ahol átszabják a társadalmakat, Istent káromolva érzékenyítenek. A céljuk, hogy ne legyen ima, se nemzeti, se nemi identitás. Mi, balgák meg azzal biztatjuk magunkat, hogy kevesen vannak, csak hangosak. Mintha nem tanultuk volna meg a XX. században, hogy a bűnös ideológiák épp így fakadnak életre.”

A másik általam kiválasztott írás a Zizi írói álneven publikáló Gellérd Judité. *Amikor a Centrál-parkban pirulni kezdtek a fák* címmel Bartók Béla utolsó napjára rendkívül szuggesztív módon emlékezik, mintha a New York-i kórházban maga is ott örködött volna Bartók ágyánál. Gondolatait a következőkkel zárja: „*1945. szeptember 26-ra ébredt a világ. Bartók Béla utolsó napjára. Felesége és fia fogták a kezét, én a háttérben imádkoztam érte. Búcsúpillantásaiból nekem is juttatott, majd megszokadt a szívem. A temetésére a harsdalei Ferncliff Cemetery-ben gyűltünk össze, az All Souls Church lelkésze végezte az unitárius szertartást. Mindössze néhány közeli barátja volt jelen. Nem tudtam beletörődni, hogy ha már ilyen tragikusan korán kellett meghalnia, legalább miért nem a Kerepesi vagy a Farkasréti temető a végső nyughelye. Hogy minden magyar elzárándokolhasson a sírjához. Hiszen Bartókunk saját halálában nemzete veszteségét is kesergi: »Csak azt sajnálom, hogy tele poggyással kell elmennem.«*”

Érdemes a szerzőről néhány ismertető gondolatot megjegyezni. Gellérd Judit orvos, zenesz, unitárius lelkész, Erdélyben a kommunista üldözöttesek mártírjaként nőtt fel. Először konzervatóriumot végzett, majd Budapesten elvégezte az orvosi egyetemet, neurológiára, pszichológiára szakosodott, majd 1988-ban férjhez ment George M. Williams kaliforniai professzorhoz és az USA-ba költözött. 2002-ben pedig diplomát szerzett a Bostoni Egyetem Teológiai Karán. Jelenleg férjével Hawaiián él. Könyvei magyarul és angolul jelennek meg. Legújabb könyve, a *Blessings of Failure* egy erdélyi orvos emlékirata a kommunizmus gyermekéről, ahol a kudarc garantált volt. Míg apja a romániai gulágon sínylődik, édesanyja a titkosrendőrség felügyelete alatt él, a keresztényi lelkész tízéves, politikailag jegyzett lányát zsidó hegédütánára rejtí és védi. Minden törekvése annak a kultúrának a szolgálatában áll, amelyből menekült.

Érdemes szemezgetni a *Kárpátországi téridő* írásából – mint ahogy a korábbi kötetekből is (*Gúnyhatár. Léphat-karikatúrák körülírva*, szerk. Ambrus Attila, Illyefalva, 2021 és *Múltból jövőndőt. Történelem hazulról*, szerk. Szekeres Attila, Sepsiszentgyörgy, 2021), hiszen identitásunkat erősítik, a Kárpát-haza iránti szeretetünket növelik.

Veszprém, 2023. február 28.,
Udvarhelyi Olivér

Magyar Jótékonysági Bál Münchenben

Az embereket mostanában gyakran elkeserítik és gondolkodóba ejtik napjaink politikai eseményei. A pandémia, az orosz–ukrán háború vagy a világ különböző helyein történő katasztrófák által emberek több ezrei kerülnek kilátástalan helyzetbe, veszítik el egy életen át megspórolt vagyionukat, oly gyakran szereteteiket. Annál örömtelibb, hogy vannak még olyanok közöttünk, akiknek mindezt nem kell átélniük, s képesek áldozatokat hozni a szerencsétlen helyzetbe került embertársaikért. Egyértelmű, hogy nem tud minden ember saját testi erejével segíteni egy földrengés által bekövetkezett katasztrófánál, nem tud mindenki egy menekült családot a saját otthonába fogadni, de ahogy a közmondás is mondja, „sok kicsi sokra megy”.

E sorok írásakor február van, tehát a farsangi báli időszak Európa-szerte. Most felmerülhet a kérdés, mi köze ennek az előbb leírtakhoz? Hogyan lehet mulatni, amikor mások azon törnek a fejüket, hogy gyermekeiknek mit adjanak másnap enni? A kérdés érthető, de a Münchener Magyar Katoli-

kus Egyházközség megmutatta, hogy igenis összefér a kettő egymással.

Február 11-én, szombaton rendezték meg Münchenben a második Münchener Magyar Jótékonysági Bált a város sétalút-cájában található Augustiner Étterem zöld báltermében.

Az est főszervezője Szarvas Erzsébet, az egyházközség lelkipásztori munkatársa volt. Este 17.30-tól lassan megtelt a terem az estélyi ruhákba és öltönybe öltözött báli vendégsereggel. A fiatalabb korosztály tombolajegyeket árult, amelyeknek a nyeregyeit a München és München környéki magyarok ajánlották fel. A vacsorát követően, Szarvas Erzsébet köszöntő-

beszéde után egy angolkeringővel hivatalosan is megnyitotta a mulatságot. A jó hangulathoz a Csongrádról érkezett Spontán zenekar biztosította a muzsikát. A táncparketten együtt táncolt a kisgyerek az idősebb korosztállyal. Jó volt nézni, ahogy kivétel nélkül mindenki széles mosollyal roptatta a táncot. Azt hiszem, mindenki ott volt a háttérben az érzés, hogy most valami jót cselekedett, s ha összefo-

Új helyszínre költözött a torontói magyar könyvesbolt

Új, tágasabb helyszínre költözött a torontói *Pannonia Bookstore – Hungarian Books*, azaz a Pannónia Könyvesbolt, a nyugati diaszpóra egyetlen ilyen jellegű, magyar nyelvű olvasmányokat kínáló áruháza. Immár a 747 St. Clair Ave West cím alatt, a Rákóczi-villában várja vásárlóit a régi, megszokott nyitvatartási időben: keddtől péntekig 10:00 és 2:00, szombaton 10:00 és 1:00 között. A boltba friss magazinok, új könyvek is folyamatosan érkeznek, e mellett társasjátékok, kártyák, CD-k, ajándéktárgyak is várják a vevőket. Rendelni is lehet a webshopból – www.pannonia.ca – vagy a +1 416-966-5156-os telefonszámon, a rendeléseket bárhová elpostázzák. „*Aki Torontóban él vagy jár, nézzen be hozzánk, kukkantson be az új boltba*” – üzeni az üzlet vezetője, Papp Hortenzia.

gunk, hegyeket mozgathatunk meg. Ehhez illően a zenekar az Ismerős arcok együttes *Nélküled* című dalával búcsúzott a közönségtől, majd zárásként az Erdingi Dalkör az *Erdő mellett estvéledem* kezdetű dallal kívánt mindenkinek jó éjszakát. A belépő-, valamint a tombolajegyekből összegyűlt pénzüsszeget a Münchener Magyar Katolikus Egyházközség a kárpátaljai magyarok megsegítésére ajánlotta fel. A bál összes résztvevője széles mosollyal, boldogan hagyta el éjféltor a báltermet. Reméljük, azok az emberek is, akikhez az adomány eljut, ha csak rövid időre is, de el tudják felejtetni gondjaikat, bajaikat, s széles mosollyal fogadják adományainkat. Isten segítse őket!

Lanner Katalin,
München

Mondja a verseket úton-útfélen – A Vacsora mindig a vertikális jegyében hangzik el

Hannover, Hamburg és Hagen is várta: Laczkó Vass Róbert kolozsvári színművész először, de nem utoljára vendégszerepelt a nyugati diaszpórában

Három nap, három város, három előadás, háromezer-háromszáz kilométer – ez a mérlege Laczkó Vass Róbert színművész, költő és Székely Norbert zongorista *Petőfi live!* című előadása észak-németországi körútjának, amelyet a Hannoveri Magyar Egyesület, a Hamburgi Magyar Egyesület és a hageni Vadrózsza Néptáncegyüttes szervezett ez év februárjában. A gyergyóremetei születésű, Kolozsváron élő és a diaszpórában most először vendégszereplő Laczkó Vass Róbert az útja során szerzett élményei mellett a húsvéti szentidőről is beszélt lapunknak. Ennek középpontjában, mint mondja, az érettünk megtörtént Krisztus áll, akinek ő sosem mulaszt el hálát adni azért, hogy sáfárkodhat a talentumaival.

– Mit takar a *Petőfi live!* műsor – mikor, hogyan hívtatok életre és mit foglal magában?

– Alcíme szerint „Egy vidám hangú vándorszínész ügyes-bajos dolgait” elevenítjük meg a szónak abban az értelmében is, ahogyan elképzeljük az eleven Petőfit egy modern színpadon. Régi adósságom ez a Petőfi-est, magamnak is tartoztam vele, hiszen én valóban Petőfi-verseken nőttem fel: édesanyám el is játszott nekünk a küszöbön guggoló Sári nénit, János gazdát, a végén pedig nyakon csipett, mint ürgét az Arany Laciban. Tátott szájjal hallgattuk. Ezek a zsánerképek most mind előkerültek, a gimnazistákra gondolva pedig tele-tömtük előadásunkat érettségi-tananyaggal. A Petőfi-életmű keresztmetszetét kínáljuk vendégszövegek nélkül, sok zenével, amelyet magunk írtunk hozzá Székely Norbert zongorista kollégámmal. Van itt minden: dzsessz, blues, sanzon, rock and roll, interakció a közönséggel...

– Merre jártatok a műsorral korábban és hogyan jutottatok el a németországi vendégszereplésétekig?

– Gyakorlatilag egész Erdélyt körbejártuk már. A legkülönfélébb helyszíneken léptünk fel, néha kifejezetten mostoha körülmények között. Amióta beköszöntött a Petőfi-bicentenárius, nincs megállás.

A szórványközösségeket kifejezetten szeretem, ők a leghálásabb közönségünk. A németországi vendégszereplés egy régebbi kapcsolat eredménye. Korábbi hannoveri felkérésünket a pandémia miatt online teljesítettük, de nagyon vártuk már, hogy élőben is bemutatkozzunk. A Petőfi-émlékév remek alkalom volt erre!

– Korábban voltak-e fellépési alkalmak a nyugati diaszpórában?

– Valamiért mostanra érett meg az idő. Nem keresem az okát, a Gondviselésre bízom, mikor hová vezet. Mindig jó emberek alakjában mutatkozik meg. Egy másik előadással Brüsszelbe készülünk – ez is egy régebbi terv megvalósulása –, várnak vissza Németországba is, keresnek Svédországból, érdeklődnek az Egyesült Államokból. Csak győzzük!

– Most ott járva, milyen élményeket, benyomásokat szereztek a németországi magyar közösségek köreiben?

– Nagyszerű, a maga nemében egyedülálló élményben volt részünk, és bizonyára nem véletlen, hogy épp Hagenben játszhatunk sorozatunk huszadik előadását. Sokaknak illene név szerint is megköszönnöm a munkáját, három hölgyet azonban mindenképp szeretnék kiemelni: Hannoverből Dózsa Évát, Hamburgból Friedrich-Ireghy Annamáriát, Hagenből pedig Münnich-Ákóntz Ildikót. Ahogyan ők szervezik az észak-németországi magyar egyesületek, szervezetek életét, azt bizony tanítani lehetne! Megható, hogy a nézőink közül sokan száz-kétszáz kilométert utaztak, hogy láthassanak bennünket, köztük németajkú, de magyarul kiválóan beszélő emberek is!

Névjegy

Laczkó Vass Róbert színész, énekes, költő, közíró, a Kolozsvári Állami Magyar Színház társulatának tagja és a Kolozsvári Magyar Opera munkatársa. Gyergyóremetén született, Székelyudvarhelyen járt gimnáziumba, majd Kolozsváron diplomázott Csiky András Kossuth-díjas színművész és Keresztes Attila rendező osztályában. Nyolc éven át volt a Babeş-Bolyai Tudományegyetem tanársegédje, ahol beszédtechnikát oktatott. Verset és publicisztikát közöl, a kolozsvári Exit Kiadó gondozásában eddig öt ver-

és szintén megható, hogy a vasárnapi iskolás gyerekek végigszavalták velünk a *Nemzeti dalt*, mint néhány nappal korábban Székelyföldön, Csíkszentdomokoson. Olyasmiről árulkodik ez, amit csak az egymásért való felelősség jegyében érthetünk meg és művelhetünk igazán. A Vadrózsának pedig külön köszönjük, hogy megleptek minket egy rövid táncelőadással és egy rögtönzött tánccházssal is! Köszö, Gresa Dávid!

Szóval: nem tudtam velük betelni! Különösen az önkéntes munkát becsülöm, amellyel működtetik a magyar életet. Én egy kicsit bele voltam süppedve a magunk dolgába, de mindig minden a helyére került, és másodszorra nagyon szeretnék úgy visszamenni hozzájuk, hogy több időt tölthessék el a társaságukban.

– Milyen további terveid vannak az ideiek irodalmi évfordulók jegyében?

– Petőfi adta magát, de nem gondolkodom kerek évfordulóban. El kellene végre készülnie a Pilinszky-estnek, félbe-szerbe maradt az is. Integret József Attila, Kosztolányi Dezső, szeretnék összerakni egy világjárós előadást... egyszóval tervek vannak bőven, csak egészségem legyen hozzá!

– Ezen kívül hol, milyen színpadokon és milyen darabokban láthat mostanában a közönség?

– Játszom a Kolozsvári Állami Magyar Színházban és a Kolozsvári Magyar Operában is. Tamási Áron *Ősvigasztalásával* indult az évad, bemutattuk a *Sándor Mátyás* című musicalt, elővettük Selmeczi György vígoperáját, a *Boldogasszony lovagját*, amelynek a Szent László-legendárius adja az alapját, és felújítjuk a nagy-szabású *Báthory Erzsébetet* is, amelyet a Margit-szigeten is láthatnak majd az érdeklődők. És viszem folyamatosan a színházi repertoárunk rám eső feladatait.

– Mit jelent számokra a vers? Színművészként és költőként hogyan készülsz a költészet napjára?

– Tanulom és mondom a verseket úton-útfélen, a tervek szerint a költészet napján is. Valaki egyszer azt mondta, hogy

a vers a sorközökért íródik: én ezekben a sorközökben keresem a kevésbé magától értetődőt, azt hiszem, a saját verseimben is.

– Hogyan szövi át és támogatja ezt a komplex alkotói és előadóművészeti tevékenységedet a hit és mit üzen számodra a húsvéti szentidő?

– Minden fellépésünk végén ráadást követel magának a közönség. Szívesen teszünk eleget, és mostanában kötelező módon eljuttatjuk a *Vacsora* című dalunkat, amelynek a szövegét én írtam. A kenyértörésről és a bűnbánatról elmélkedünk benne, *Cantus figuratus* című, kizárólag istenes versekből összedolgozott előadástunk része. Az én húsvéti szentidőm középpontjában ez a misztérium áll: az érettünk megtörtént Krisztus. A *Vacsora* mindig a vertikális jegyében hangzik el, mintegy köszönetképpen, hogy sáfárkodhatunk a talentumokkal. Bennünk így működik a Jóisten.

Varga Gabriella

Laczkó Vass Róbert Vacsora

napszentületkor a félelem örökkévalóságnak tetszik vágyaink is vértelenebbek ahogy a tükör megöregszik

árulások és tagadások árából terítve az asztal sorakoznak már a poharak csordultig telve büntudattal

kedélyes álarcaink mögül kitüremkedik az enyészett szánalmak akolmelegében keresünk olcsó menedéket

s fogadkozunk hogy holnaptól majd egymáshoz is jobb szándék vezet csak arról nem tudunk dönteni hogy ki törje meg a kenyeret

eskötete jelent meg: *Felix culpa* (2016); *Szonettek a Kálváriára* (2018); *Villanófény – Haikuformák* (2019); *Telefonhang a vesztegzárból* (2021); *Tulipánlázadás* (2022). Közreműködött két játékfilm, több televíziós műsor, dokumentum-, portré- és fikciós film készítésében. Állandó fotósorozata van a *Keresztény Szó* című kulturális havilapban. 2012-től az EMKE Györkös Mátyás Albert Emlékháza által szervezett *Nyitott szemmel* című beszélgetések házigazdája, világjáró sorozatának anyagából eddig hat beszélgetőkönyv látott napvilágot, szintén az Exit Kiadó gondozásá-

ban: *Nyitott szemmel* I–VI. (2015–2020). A Kolozsvári Állami Magyar Színházban játszott szerepei mellett elsősorban kortárs operák színrevitelében működik közre a Kolozsvári Magyar Operában, de fellépett már a Magyar Állami Operaházban és a miskolci Bartók Plusz Operafesztiválon is. Zenész barátjaival közösen az elmúlt években több mint tíz előadást vitt színre és játszott Kolozsvártól Beregszászig, Székelyudvarhelytől Budapestig. Díjai: Magyar Ezüst Érdemkereszt (2022); Keresztény Szó Nívódíj (2018); EMKE – Gr. Bánffy Miklós-díj (2019).

Tévutak a gyermekek nevelésében és oktatásában

Több évtizedes pedagógiai tapasztalat a világ nemegyet országában, megannyi szakmai munka, köztük gyermekeknek szóló mesekönyvek szegélyezik Balogh Petres Judith életútját. Az Egyesült Államok- és Németország-szerte is komoly eredményeket ért, ma Veszprémben élő nyugalmazott pedagógust, szerkesztőt és aktív írókat a „bajban lévő gyermekeinkért” vívott fáradhatatlan küzdelem jellemzi napjainkban is. *„Ez volt a foglalkozásom, hivatásom, elkötelezettségem. Három egyetemi diploma után sok-sok évig foglalkoztam gyermekekkel, az IQ-görbe mindkét végén lévővel, különleges problémáikkal, nevelésükkel”* – mondja önmagáról. Szakmai meglátásait csakis ajánlani lehet meghallásra és meghallgatásra.

Balogh Petres Judith: A gyermeknevelés kudarca minden egyes embert érint

Senki előtt sem titok, hogy a gyermekeink bajban vannak. Nemzetközi felmérések szerint globálisan, helyesebben a nyugati kultúrához tartozó országokban a gyermekek átlagteljesítménye óriási zuhan az elmúlt két évtized alatt – és ami még aggasztóbb: a görbék süllyedése folyamatosan tart.

Vannak iskolák, és vannak családok, ahol időben felfogták a veszélyt és tettek ellene. A szerencsés gyermekek ilyen környezetben fejlődhetnek és az általános hanyatlás ellenére is kiválóan teljesítenek. Mégis, a mondánivalóm mindenkit érint, mert itt rejlik az igazi veszély. Sajnos a probléma nemcsak az alulteljesítő gyermekeket érinti, hanem mindenkit. A jól produkáló gyermekeket azért érinti, mert az iskolákban a többiek miatt visszafogottabb tempóban lehet csak tanítani. Ennek vesztes következményei lesznek, sőt amint a felmérések mutatják, már vannak is. De minden egyes embert is érint, hiszen a most felcseperedő ifjúság kezében van a jövő. Egyáltalán nem mindegy, hogy milyen felkészültséggel kormányozzák majd a világot, illetve hogy a világ népei a jövőben hogyan élnek, gondolkodnak és teljesítenek.

Hogy mi a probléma?

A felmérések szerint a gyermekek szókinccse siralmas, szövegértelmezésük aggasztó, nehezükre esik valamiről folyamatosan és értelmesen beszélni, beszédjük, hanghordozásuk kellemetlen, nem énekelnek, kevesebbet játszanak pajtásaikkal, nehezen tudnak kapcsolatokat teremteni, nem olvasnak, talán azért, mert nem tudnak olvasni, vagy mert korán megszokták a passzív szórakoztatást.

Minden ember – gyermek és felnőtt egyaránt – mindig a legkényelmesebb utat választja. Ez az energiamegtakarító viselkedés valamikor ösztönös volt, fontos volt az életben maradáshoz. De ma, amikor nem kell már az ősi veszedelmektől félni, és már nem szükséges az energiánkat óvatosan őrizgetve a legkényelmesebb megoldásokat igénybe venni, ebben a megváltozott világban ez az ősi ösztön már szükségtelen, sőt ellenünk dolgozik.

A problémát a tanárok és a szülők egyaránt észlelik, de nem tudnak vele mit kezdeni.

A jelenség új. Kevesen ismerik a tényeket, de az utalásokat és a felmérések eredményeit sem.

Balogh Petres Judithról

1933-ban született Hévízen. Tizenegy éves volt, amikor életútja hazájából Nyugatra vezetete. A háború után a németországi (bajor) Niederaudorf-Reisach-i, magyar menekülteknek létesített leányiskolában tanult, 1946-tól 1950-ig, az Amerikai Egyesült Államokba való kivándorlásuk idejéig. Ez a kis bajor község az osztrák határ mellett húzódik, Kufsteinnel szemben, csak a határ másik oldalán.

Az USA-ban a házasságkötése és gyermekeinek az iskoláskor elérése után pedagógiai diplomát szerzett az ohioi Kent State Egyetemen. Néhány évig tanított, majd visszatért az egyetemre, ahol újabb diplomát szerzett a különleges (az IQ-görbe mindkét végén lévő) gyermekek felismerése, tanítása és gondozása terén. Visszatért az iskolába, de ekkor már kizárólag a visszamaradott vagy átlagon felüli adottságokkal megáldott gyermekeket gondozta.

Később, amikor a saját gyermekei már felnőttek és a családi fészekből kirepültek,

A gyermekeknél észlelt problémát a szülők a tanároknak, a tanárok a szülőkre hárítják, és nem veszik észre, hogy itt egy harmadik, jobbára ismeretlen és romboló hatalommal állnak szemben, amit csakis akkor tudnak legyőzni, ha egymás vádolása helyett összefognak és közösen harcolnak ellene.

Szerencsére szakemberek, úgymint pszichiáterek, neuropszichológusok, agykutatók komolyan foglalkoznak azzal, hogy mi történik, amikor a gyermekek életéből a rajzfilmek és a kutyák kiszorítják a meséket, az olvasást. És meghúzták a vészharangot. Természetesen – és talán szerencsére – mindegyik más szemszögből vizsgálja a problémát, és így több magyarázattal is szolgálnak. Ezek közül egyiket sem szabad elhanyagolni, figyelmen kívül hagyni.

Magyarországon dr. Donauer Nándor azt kutatja, hogy miért olyan limitált a gyermekeknek a tárgyakkal kapcsolatos megnevező képességük és ebből kifolyólag miért olyan siralmas a szókinccsük, az előadásuk valamilyen tárgyról. Ő például arra a megállapításra jutott, hogy a rajzfilmek vágási sebessége – ez az az idő, amikor semmi sem mozog a képen a mozgókhoz viszonyítva – általában három másodperc. A néző gyermek ilyen rövid idő alatt egyetlen képen sem tud megpihenni, feldolgozni azt, illetve értelmet adni a látottnak, megnevezni azt – ezért nem is tud erről beszélni. Csak ül és nézi, de az állandó mozgás miatt semmit sem tud rögzíteni, magáévá tenni – ami a lökött témák miatt talán nem is olyan nagy baj. Ez a képi sebesség egyszerűen ördögi, mondja Donauer, és helyrehozhatatlan károkat okoz a gyermek fejlődésében szellemileg, érzelmileg, de fizikailag is, mert az agytekervények nem tudnak fejlődni.

Az Egyesült Államokban és Németországban is intenzív kutatások folynak. Egyes szakemberek a „kütyüzést” és a rajzfilmek nézését „digitális heroin”-nak nevezik, amelyek függőséget okoznak, és határozottan állítják, hogy a gyerek hatéves koráig egyáltalán ne legyen ilyennek kitéve. Nem vagyok tehát egyedül, aki emiatt szót emel.

Carl Jung, majd Rhoda Kellog és munkatársai felfedezték, hogy a begyűjtött több mint egymillió gyermekrajzban a kisgyermekek a Föld különböző pontjain pontosan ugyanazokat az alakzatokat hozták létre firkáikban. Ezek az alapformák mindenhol és mindig egyformán jelennek meg, méghozzá először mint körök. Minden kicsigyermek köröket rajzol, a papíron ceruzával, a táblán krétával vagy a homokban bottal.

A fejlődés következő lépése az, amikor a köröket felváltják a Jung által megnevezett sémák. Az egész világon minden ember tudatában egy olyan adatbázis rejlik, amely nagyjából egyforma és egyformán érthető. Csodálatos, hogy az egész világon a néhány primitív vonallal megjelölt figura jelentését, amely valójában nem is hasonlít az eredeti tárgyra, mindenki azonnal megérti. A felismerés közös, univerzális.

Ez a létezésünk egyik lélegzetelállító csodája!

És ami még érdekesebb: a régmúltban, az őseink világában ugyanezek a képzetformák jelennek meg az emberiség őskorból ránk hagyott legalapvetőbb szimbólumaiban, amelyeket a felfedezett barlangokban láthattunk az őskori festményeken. Az ember- és

az állatalakok, valamint a nap, a hegyek vagy a fák jelölésére mindenütt egyforma sémát használtak. Ilyen, többnyire egyformára sikerült rajzokat találunk az egész világ minden olyan barlangjában, ahol emberek laktak – Franciaországban a Lascaute-barlangban, Spanyolországban Altamirában, Patagóniában Cueva de las Manos-ban, Ausztráliában a Kakadu Nemzeti Parkban és Afrikában a Gilf Kebir-barlangban, amelyet mellesleg Almássy László fedezett fel.

Az egyén fejlődése következtében a jeleket és a rajzokat a mondott és később az írott szó váltotta fel, és ezzel el is jutottunk a gyermek bontakozó értelméhez.

A mesének a meghallgatása vagy olvasása hihetetlen mértékben fejleszti az intelligenciát, a felfogóképességet. Amikor valaki egy történetet hallgat, akkor nem szavakat hall, hanem a fülnél keresztül a rezgéseket eljutnak az agyba, ahol az agy a rezgéseket szavakká, a szavakat képekké változtatja. Olvasás közben is hasonló esemény megy végbe az agyban: az írott szavak folytán az olvasó agyában képek jelennek meg és úgymond látja, amit a papírra vetett jelekből olvas. Ez nem megy egyszerre és nem megy könnyen, éppen ezért tesznek annyi képet a gyermekek mesekönyveibe, hogy ezt a képességet elősegítsék, fejlesszék. De ez egy hihetetlen teljesítmény a gyerek részéről, amihez kifejtett fantázia és megannyi előkészítő lépés szükséges. És ami a legfontosabb: ez a folyamat, tehát a hallott vagy írott szónak a képekké változtatása új neuronális hálózatokat hoz létre, az agy fejlődik, tehát a dolgoznak fizikai jelentősége is van.

Amikor a mesék helyett a kütyük és a rajzfilmek foglalják le a gyermekeket, akkor ez a fejlődés kiesik az életükből és szinte be nem hozható „agykárosodást”, illetve agyi fejletlenséget okoz. Dr. Gerald Hüther német agykutató professzor szerint hatéves korukig a gyermekek semmiképpen ne nézzenek televíziót, a kütyük használata pedig legyen tilos minden gyerek számára – ami természetesen az ilyen holmik előállításainak egyáltalán nem tetszene. Azonkívül ez csak akkor lenne kivitelezhető, ha minden szülő és minden nevelő egyezsére jutna abban, hogy ezek a modern kütyük és rajzfilmek éppen olyan károsak a gyerekeknek, mint az alkohol vagy a kábítószer, és közösen lépnének fel ellene, úgy, mint a többi kárt okozó termék és jelenség esetében. Dr. Donauer elérte, hogy számos magyar katolikus iskolában a gyermekektől reggel elveszik a kütyüket és csak hazamenetelkor adják nekik vissza. Ez úgy volt lehetséges, hogy szülők és tanárok közösen elfogadták a tényt, hogy ezek károsak a gyerek számára, és hogy csakis közös megállapodással tudnak eredményt elérni. De azt is tudjuk, hogy a Covid alatt szükségessé vált a távoktatás, amely tanárt és tanulókat egyformán kényszerített a számítógép, az okoskészülékek használatára. Éppen ez a probléma fonákja: az a gyermek, aki nem volt otthonos a modern technológiában, elveszett. A helyzetet az sem segít, hogy szülők, de még inkább nagyszülők, látványosan büszkék és boldogok, amikor a gyerek kütyüzik, mert íme, a gyerek olyat tud, amit ők nem, vagy csak hiányosan.

Nos a gyermek idővel elérkezik ahhoz a ponthoz, amikor az ösképeket, sémákat, az első bájos kis állat- vagy tündérmeséket el-

hagyja és kezdené a valóságot megismerni. A gyermekirodalomnak kellene ebben segítenie, és segít is, de nem minden könyv alkalmas a feladatra, a rajzfilmek csaknem valamennyi változata pedig egyáltalán nem alkalmas erre, sőt éppen az ellenkezőjét éri el.

A rajzfilmekben az állatok egyre jobban elvesztik az állathoz illő egyéniségüket, és magukra veszik az emberek kevésbé dicséretes viselkedését és törekvését. Karikatúrái lettek önmaguknak és az ösképeknek is. A filmalkotók egyre nagyobb hangsúlyra emelték a mozgást, méghozzá az egyre durvább mozgást. Ezekben a filmekben a szó teljesen elveszett. Hörgések, nyögések, brummogások, morgások, makogások és sipítózások helyettesítik a szavakat. Vannak ugyan filmek, ahol szavak is elhangzanak, de itt meg idegesítő, nehezen érthető sipítózásba fajulnak, a nevetésük pedig szintén felháborítóan idétlen és valódi jókedv nélküli. Ezt hallják a kicsik és óhatatlanul ezt teszik magukévá. Ha ez így megy tovább, lassan visszamaradhatunk a fára.

A szókinccset és a szavak értelmét fejleszteni kell. Ha a gyerek nem ért meg valamit, azzal többet nem foglalkozik. Ha számára a szavak a papíron csak értelmetlen jelek, elmenekül előlük és nem akar olvasni. Ha felolvasásuk neki, de nem érti a szavakat, hamar elunja.

A szülők nem várhatják el a tanároktól, hogy ennek a fejlesztésnek egyedül vállalják magukra. De a tanárok sem várhatják el, hogy ez csak a szülők dolga legyen, ugyanis az igazság az, hogy ez közös feladat.

Az iskolába lépő átlaggyermek szókinccse kb. kétezer szóból áll. Ez nyilván szinte semmire sem elegendő, ezt kell a szülőknek és tanároknak egyaránt fejleszteniük, hiszen egy képzett értelmiségi ember szókinccse kb. 50 000 szóból áll, aminek természetesen egy része passzív, olyan szavak, amelyeket helyesen ért, de ritkán vagy sohasem használ. Arany János 23 000 szót használ költeményeiben, Petőfi több mint 26 000 szóval fejezi ki gondolatait, érzelmeit. Az első elemista gyermeknek szüksége van még 21 000 szóra, hogy el tudja olvasni Arany balladáit, amelyekkel már az általános iskolában találkozunk.

De a filmek más téren is rombolnak, most csak négyet említek:

1. A rengeteg verekedés, esés, zuhanás, püfölés következtében már óvodáskoruk előtt leszoknak a természetes iszonyodástól és megszokják a szörnyűségek passzív elfogadását.

2. A gyermekek nem képesek a történetekben aktívan és kreatívan részt venni. A legtöbb rajzfilm a felnőttek problémáit tükrözi és legtöbbször nem a gyerek világából való.

3. Nem látnak társadalmi mintákat, utánozható emberi viselkedést, sem igazságot, sem a problémák morális és elfogadható megoldását. Ezekben a rajzfilmekben a megoldás erőszakkal vagy varázslatokkal történik, nem pedig a hős ügyességén, szorgalmán, kitartásán, okosságán vagy megoldási taktikáján alapul.

4. Nem tanulnak meg emberi kapcsolatokat létrehozni. A kapcsolatokat a baba első percétől kell ápolni.

Nem képzelem, hogy meg tudnám változtatni az ördögi irányt, de remélem, hogy felismerve a problémát, könyvem és főként az előadásaim révén parányit talán segíthetek.

az amerikai hadügyminisztériumhoz került, ahonnan ismét Németországba vezetete az útja. Wiesbadenben lakott, de a frankfurti repülőtér mellett felépített amerikai bázison tanította az ott állomásozó repülőhadosztály tagjainak gyermekeit. Itt is a különleges gyermekekkel foglalkozott. *„Életem legszebb időszaka volt. Őt, nem éppen egymás melletti város iskoláiban tevékenykedtem egyszerre (a frankfurti repülőtér melletti bázison működő általános és középiskolákban, Darmstadtban az általános és középtagozatban, valamint Babenhausenben az általános iskolában). Esméletlenül sokat kocscikáztam abban az időben. Érdekes, izgalmas munka volt, ugyanakkor halálosan fárasztó is, mivel nem fiatalodtam időközben”* – mondja ezekről az időkről.

Nyaranta visszarepült az USA-ba, hol egyik, hol a másik gyermekéhez, és közben ismét beiratkozott az egyetemre; néhány nyári tanulás után a University of Dayton hallgatójaként elnyerte harmadik diplomáját, ezúttal iskolai adminisztrációból. Visszatér-

ve Németországba rövidesen áthelyezték a Grimm testvérek szülővárosába, Hanauba, ahol szintén egy amerikai katonák gyerekeinek létesített, 1300 létszámú iskolában (első-től az ötödik osztályig) igazgatóhelyettes és programtervező volt.

Tanulmányai folyamán alaposan elmélyedt a gyermekpszichológia, a gyermekfejlődési elmélet ismereteiben, azonkívül több mint harmincéves tapasztalatot szerzett az átlag-, a visszamaradott és a különleges tehetségű gyermekek oktatása-nevelése terén. Több éves tapasztalatra tett szert a hatékony iskolai program tervezésében, a tanterv gazdagításában is.

Az ő nevéhez fűződik az Egyesült Államokbeli *Képes Magyar Világhíradó* című újságkiadvány szerkesztése, továbbá immár tizenhárom, angolul és magyarul megjelent kötetet jegyez. *Útban hazafelé – Két kontinensen keresztül* című kétkötetes önéletrajzi műve is először angolul jelent meg az USA-ban, majd egy évvel később a magyar fordítás is napvilágot látott. Ugyancsak az

USA-ban, angolul jelent meg eredetileg a *Safe in a Beehive* című története, amelynek értékeként az amerikai pedagógusok is sokkal

inkább Pisti fejlődését emelték ki, mint a méhek megismerését. A meseregény magyar fordítását immár a magyarországi gyerekek, szülők és nevelők is kezükbe vehetik.

Gyertyagyújtás és ima Kölnben a kommunizmus áldozataiért

A *Küzde és bizva* című film hatodik ünnepi vetítésével lezárult a Jakab Antal 50 Emlékév

Lukács József kölni magyar plébános a szülővárosától (Gyergyószentmiklóstól) közel kétezer kilométernyi és több mint harminc évnél távolságból sem feledi gyökereit, sem azokat a személyeket, akik egyénisége formálásában és pályája alakulásában meghatározó szerepet játszottak. Történelmi múltunk ismeretét is fontosnak tartja – nem kérdés, hogy ezekből a tényekből fakadt az az elgondolása, mely szerint a kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapijára való megemlékezésre a *Küzde és bizva* – *Jakab Antal püspök életútja* című, egykori főpásztoráról készült dokumentumfilm megtekintésével hívja a kölni magyar közösséget. Mustos Edit Miskolcra elszármazott kántorával együtt a rendezvényt gondosan előkészítették és a megemlékezés már február 26-án, Nagyböjt első vasárnapján délelőtt az Aachen melletti Herzogenrath-ban az escedékes magyar szentmisében megkezdődött, majd délután Kölnben a St. Aposteln-bazilikában folytatódott. Mindkét szentmise főcelebránsa és szónoka a Linzből érkező Vencser László, Lukács József egykori teológiai tanára, a dokumentumfilm társszakértője volt. A Herzogenrath-i és a kölni magyar hívek számára szentbeszédében az alábbi tanítást nyújtotta.

Vencser László szentbeszéde

Nagyböjt kezdete meghívás, hogy gondolkodjunk el az életünkről, az élethez szükséges dolgokról, az értékekről. A ma felolvasott szentírási szövegek (A év, Ter 2,7–9; 3,1–7; Róm 5,12–19; Mt 4,1–11) rámutatnak arra, hogy az ember mily könnyen hallgat azokra, akik felületesen ígéretnek: „*Olyanok lesztek, mint az Isten.*” Akkor a Paradicsomban az ember hallgatott a kísértő, a kígyó szavára, nem küzdött ellene és vesztett. Az evangélium leírása szerint Jézus ellenszegül a Sátánnak. Válasza: „*Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem mindazon Igével, mely Isten szájából származik.*” „*Írva van: ne kí-*

sértsd Uradat, Istenedet.” Majd a végén még keményebben szól: „*Takarodj, Sátán! Mert írva van: Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!*”

Korunk embere is, köztük azok, akik a keresztység szentségében kaptak egy sajátos identitást és részesei lettek a keresztény közösségnek, ki vannak téve a mindennapok kísértéseinek: *Olyanok lesztek, mint az Isten!* Sőt nélküle képesek voltak magatokat alakítani a világ életét! A kísértő, a kígyó különféle megjelenési formákban ma is jelenkezik. Azt sugallja: felesleges ragaszkodnotok a természet törvényeihez, a hagyományos családképekhez, a család és a gyermekek keresztény meghatározásához, mert ezek feladásával boldogabbak lesztek, tudásotokban gazdagodtok. És lehetne tovább sorolni azokat az ígéreteket, amelyekkel elárasztanak minket korunk sátánjai.

Mi, akik a keresztységben új életre, jézusi életre újjászülettünk, a húsvéti előkészületi bűnbánati időben a Jézus által képviselt, az általa bemutatott magatartást akarjuk megvalósítani. Mi, ma élő keresztények is az egy Istennek akarunk szolgálni, egyedül Őt akarjuk imádni.

A kétszáz éve (1823. január 21-én) született Madách Imre ez évi nagyböjti időre is vonatkozó teendőnként *Az ember tragédiájában* így fogalmazta meg: „*Mondottam, ember, küzdj és bizva bízzál!*” Az író ebben a mondatban saját életére is utalt, de tisztában volt azzal, hogy mások is küszködnek.

Ő sosem adta fel a reményt, a belső válságai, krízisei és bizonytalanságai közepette sem, és nem vesztette el a hit eszményét.

Ember, küzdj és bizva bízzál! Legyen ez ebben az évben, most, 2023-ban különösen is a nagyböjti jelmondatunk. Küzdjünk az új, romboló ideológiák veszélyei ellen, küzdjünk a családot és magát az embert veszélyeztető elméletek ellen, a kereszténységet üldöző és egyre terjedő törekvések, bűncselekmények ellen.

Ember, küzdj és bizva bízzál! Azok, akik ennek a madáchi intelmeknek a jelentését elemzik, leszögezik, hogy bár a sikerre nincs garancia, érdemes küzdeni céljainkért, és

bizni abban, hogy amit teszünk, nem hiábavaló. Nem hiábavaló a nagyböjti idő, a húsvétra való előkészület sem, nem hiábavaló a mi reménységünk, nem hiábavaló a mi hitünk. És nem hiábavaló a bizodalomunk abban, hogy befejeződik a közelünkben

dúló háború és eljön a béke ideje. Szüntelenül imádkozzunk ezért.

És nem hiábavaló emlékezni a kommunista diktatúrák áldozataira, akiknek emléknapiját a Magyar Országgyűlés 2000. június 13-án február 25-ében határozta meg. Emlékezzünk ma, nagyböjt első vasárnapján, február 25-ét követő napon azokra az áldozatokra – politikusokra, egyházi személyekre, főpapokra: Mindszenty József, Márton Áronra, Jakab Antalra, papokra és hívekre –, akiket meghurcoltak, bántalmaztak, bebörtönöztek, a halálba kergettek. (Nem tudok nem emlékezni Pálfi Géza paptestvéremre és gyulafe-

hérvári tanártársamra, akit 43 évesen taszított a halálba a román szekuritáté, ugyanabban az évben – 1984-ben –, mint amikor a lengyel titkosrendőrség meggyilkolta Boldog Jerzy Popiełuszko katolikus papot.)

És ne csak emlékezzünk, hanem emlékeztessük a mai fiatalokat, az új nemzedéket is a kommunista diktatúra áldozataira. Aki meglátogatja Budapesten a Terror Házát, Észak-Erdélyben a máramarosszigeti börtönt vagy Zalaegerszegen a Mindszentyneum kiállítását, az betekintést nyer annak a korszaknak a történéseibe. Az emlékezésnek akkor van igazán értelme, ha sikerül az emlékeztetés. Az akkori áldozatok küzdöttek a Sátán ellen és bíztak Istennel. Példájuk mindig legyen előttünk és ne szűnjünk meg imádkozni értük.

Filmkockák a gyertyafények mellett

A szentmise után a St. Aposteln plébániatermében e sorok írója meghívta a jelenlévőket, hogy gyűjtsanak gyertyát a kommunista diktatúrák áldozatai emlékére, amit kivétel nélkül mindenki meg is tett. Így a Jakab Antal püspök életéről szóló dokumentumfilm képkockái mindvégig a gyertyák fénye mellett forogtak. Az alkotás megtekintése után Lukács József szólt arról, mennyire fontos, hogy az elődeink nagy tetteit, jó példáit mindig magunk előtt lássuk, azokról ne feledkezzünk meg sohasem, egyúttal megköszönte a Jakab Antal Keresztény Kör vezetőinek, hogy a hitvalló gyulafehérvári püspök emlékét ilyen elszántan és változatos módon ápolják. Az est és ezzel együtt a Jakab Antal 50 Emlékév a kommunizmus áldozataiért elmondott, Lukács József és Vencser László által vezetett közös imádsággal és a jelenlévőkre adott áldással zárult. A gondolat pedig bizonyára mindannyiunkban megfogant: hogy miként Jakab Antal püspök követte Madách Imre szavát, úgy kövessük mi is: küzdjünk és bízzunk. **Varga Gabriella**

Hatzack-Lukácsovits Magda: Nyárádtói keresztút

Hatzack-Lukácsovits Magda az erdélyi egyházművészet egyik kiemelkedő alakja, aki termékeny, alkotásokban bővelkedő életművével inspirálni tud másokat. Többek között ez a gondolat fogalmazódott meg bennem, amikor 2015-ben először láthattam munkáit egy székelyudvarhelyi kiállításon. Mint olyan személy, aki szintén művészetet tanult, és ugyanazon a művészeti egyetemen végzett, mint Magda, közel érzem magamhoz küldetését és szellemiségét, hogy a jelenben is közvetíteni tudjam a hitet a művészet által. Többek között ez inspirált akkor, amikor tudatosan is elemezni kezdtem egy-egy festményét. Most egy olyan alkotásról mutatok be, amely Jézus szenvedéstörténetét ábrázolja sajátos megvilágításban és betekintést enged a művész életművébe.

A nyárádtói plébánia

Nyárádtón az 1600-as évekig működő plébánia megszűnt és csak a XX. században alapították újjá. Az 1900-as években épült templom Gróf Majláth Gusztáv Károly püspök adományának volt köszönhető. A plébánia újjáépítésének ideje 1974. Sajnálatos módon a kezdődő plébániai életet és tevékenységét a Nyárád folyó áradása megakadályozta, tönkretéve a templom belső berendezését. Az akkor ott szolgáló Ft. Csató Béla plébános felkérésére a felújítási munkálatok tervezését Lukácsovits Magda művész véggezte el 1977 és 1978 között. Ekkor egy sajátos keresztút megalkotása mellett is döntöttek.

A kezdeti terv szerint a keresztúti állomások színes üveglakokként funkcionáltak volna, de a későbbiekben mégis lemondtak erről az elképzelésről. A színes üveg ugyanis lesötétítette volna a templombelső, így a keresztutat két összefüggő részben a falon helyezték el.

A keresztút

A keresztút a szokásos 14 stáció helyett 16 eseményt jelenít meg, Jézus szenvedéstörténetét kiegészítve a feltámadással és a Szentlélek eljövételével, az első pünkösddel. Ezen megjelenítés rendelkezik egy praktikus és egy teológiai okkal is. A gyakorlati ok mögött a templom felépítése áll, a templomhajó ugyanis négy ablakkal rendelkezik, tehát az eredeti elgondolás szerint a keresztúti stációk arányos elosztása nem lett volna lehetséges. Végül a problémát egy

teológiai eszmefuttatás oldotta meg, miszerint a megváltástörténet és a kinyilatkoztatás a Szentlélek eljövételével vált teljessé. Jézus szenvedéstörténetét sem lehet helyesen értelmezni a Szentlélek kegyelme nélkül. Így jelenhetett meg a feltámadás és a pünkösdi ábrázolása, teljessé téve a kompozíciós és teológiai elgondolást is.

Sajátosnak tekinthető, hogy bár végül az ablakok helyett a falra rögzítve találták meg helyüket az alkotások, mégis minden tekintetben az üvegfestés technikájához igazodnak. Ennek tulajdonítható, hogy Magda más alkotásaihoz képest, amelyek főként pasztellszínekben bővelkednek és színhar-

kerekig visszamenő múltja van, így nem meglepő, hogy a művész, aki életét az egyházművészet felvirágoztatásának szentelte, ehhez a szabályrendszerhez igazodott.

Jézus alakja, az Ecce Homo jelenettől eltérően, minden festményen fehér ruhában vagy lepelben jelenik meg, amely középpontba helyezi és kiemeli Őt. Ugyanígy a művész az utolsó festményen, a Szentlélek megjelenítésénél is ezt az eszközt használta. A fehér nemcsak vonzza a tekintetet, de egyúttal több fényt is enged be, ha visszatekintünk az üveglakok eredeti funkciójához.

Az alkotások közül szeretnénk kiemelni a második stációt, amely erőteljes, mély szimbolikát hordoz. A keresztény hagyomány részeként fennmaradt egy olyan elgondolás, amely szerint Jézus keresztfáját ugyanolyan fából faragták ki, mint amelyik Ádám sírján nőtt. Ezért van, hogy sok esetben megjelenik egy koponya a feszület-ábrázolásokon. Ezt a mondanivalót Magda is becsempészte kompozíciójába, nem véletlenül a második stációba. A második keresztúti állomás mozzanata ugyanis nem más, mint amikor Jézus vállára veszi a keresztet. A keresztthordozás megkezdése az Ádámra való utalással így egyetemes jellegűvé válik és az egész emberiségért történik Ádám-tól egészen napjainkig. Jézus háttal jelenik meg előttünk, és indulásra kész, hogy visszavezessen minket az Atyához, mint egy második Ádám. A zöldellő fa egyben utal a bűnbetésre is, amely szükségessé tette a megváltást. Emellett más jeleneteken is felfedezhetünk apróbb szimbólumokat, mint a dobókocka, amellyel sorsot vetettek Jézus köntösére.

Összességében ezen keresztút az erdélyi egyházművészet egyik sa-

mónia jellemző rájuk, itt nagyobb teret kapnak az élénk színárnyalatok és szíkontrasztok. A művész a kommunizmusban elérhető és technikailag is kivitelezhető munkamódszert szeretett volna használni, így színes fóliákat vett igénybe, amelyeket precíz mérés és szabás után az üveg felületére helyezett.

Az alkotásokon erőteljes a formák stilizálása, amit az üvegdíszítés tett szükségessé. Emellett észlelhetőek a Magda védjegyek számító erőteljes, tiszta formák és a kissé idealizált emberábrázolás. Az idealizálásnak a keresztény művészetben, főként a szentek ábrázolása esetében, a gyö-

tos kincsének tekinthető, nemcsak kompozíciós egységisége, de a festményekben elrejtett teológiai továbbgondolás miatt is. (A stációk fényképfelvételeit Molnár Miklós Csaba készítette.)

Portik Noémi, M. Klarissza, ferences nővér

